बौद्ध मासिक

धर्म चक्षु

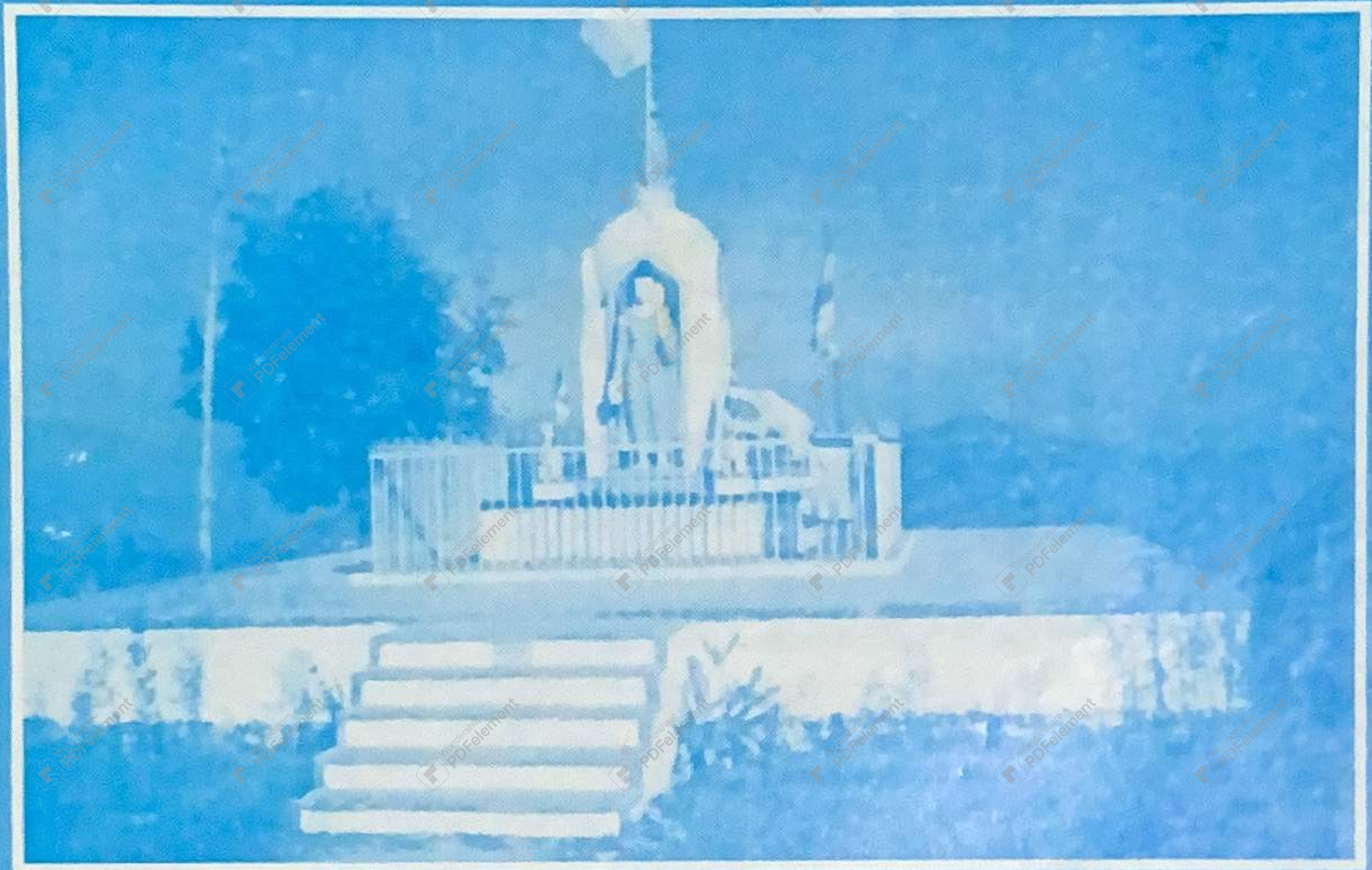

श्रीनगर डाँडामा निर्मित पारिलेयक वनको बुद्ध मन्दिर

DHARMA CHAKSHU

मूल्य रु. १५/-

अहिंसा पर्व विजया दशमीको उपलक्ष्यमा

सम्पूर्ण नेपालीहरूलाई

शान्तिका अग्रदूत भगवान बुद्धको

स्मरण गर्न र हातहतियार त्यागेर वास्तविक विजयी

भएका सम्राट अशोकलाई सम्झेर

शान्ति स्थापना गर्न सफल होस्

यहि कामना गर्दछौं ।

कृष्ण बहादुर गुरुङ्ग

सभापति

विश्वशान्ति स्तूप समिति परिवार

अनदु, कास्की पोखरा

धर्म चक्षु

THE DHARMA CHAKSHU
A Buddhist Monthly
Pokhara, Nepal
September: 2003
धर्मशिला बुद्ध विहार, पोखरा

वर्ष - ७, अङ्क ४, पूर्णाङ्क - २८
भदौं-असोज, २०६०

प्रकाशक / प्रधान सम्पादक
भिक्षु श्रद्धानन्द, फोन नं :- ५२०५१७

सम्पादक
तिलकमान गुभाजू

व्यवस्थापक
अनागारिका कर्मशिला
(संस्थापिका, धर्मशिला विद्वत वृत्ति)

सह व्यवस्थापक
युवा बौद्ध संघ
(विकाशरत्न शाक्य, चेतन सिं ताड्वे, बलराम लामा)

काठमाडौं प्रतिनिधि
सविता धाख्वा

सहयोगीहरु
याम कुमारी गुरुङ, बलबहादुर अधिकारी, सनकमान सी.के.

सम्पर्क कार्यालय
१४४ - नयाँ बजार, पोखरा - ८
फोन नं. :- ५२०२४६

कम्प्युटर सेटिङ्ग
अनुप बज्राचार्य र आलोक

मुद्रण
हिमालयन अफसेट प्रेस, नयाँ बजार

सम्पादकीय.......................................

शान्तिको लागि बुद्धको शिक्षा उपयुक्त

शान्तिका अग्रदूत भगवान बुद्धको देश नेपालमा विगत आठ वर्षदेखि हत्या, हिंसा र आतङ्क बढ्दै गएकोमा शान्तिकामी सबै मानिसहरु खिन्न र दुखित भएका छन् । कम से कम बुद्धको देशमा यस्तो नहुनु पर्ने भन्ने उनीहरुको भनाई महत्वपूर्ण र समसामयिक छ । तर किन यस्तो भयो भनेर के हामीले गम्भीरतापूर्वक सोचेका छौं ?

बुद्धको देशमा बुद्धको शिक्षा, सिद्धान्त र आदर्श सुन्ने, पढ्ने र अध्ययन गर्ने कुनै व्यवस्था छैन । बरु तिनीहरुलाई सकेसम्म ओझेलमा पार्ने प्रयास गरिएको छ । उनको धर्मलाई पनि दोश्रो दर्जाको रुपमा राख्ने प्रयास गरिएको छ । यत्तिसम्म कि इश्वर नमान्ने र इश्वरको अस्तित्व समेत स्वीकार नगर्ने बुद्धलाई पनि इश्वरको नवौं अवतार भनेर अनर्गल प्रचार गर्ने गरिएको छ । यस्तो असत्य र झुठको खेती गर्ने ठाउँमा सत्य र शान्तिको दर्शन नै कसरी होला ?

बुद्धधर्मले वर्जित गरेको प्राणी हिंसालाई यहाँ सहज र स्वाभाविक रुपले लिने गरिएको छ । पशु पंक्षीको बली दिनु त झन् पुण्य कार्य मानिन्छ । त्यस्तो बेलामा रगत देख्नु र हेर्नु पनि सामान्य नै भएको छ । रगत, चाहे त्यो पशु पंक्षीको होस् कि मानिसको, त्यसको रंगमा तात्विक अन्तर छैन । रगत देख्ने बानी परेकोले नै होला, आज मान्छेको रगत देख्दा र मान्छेले मान्छे मारेको सुन्दा पनि त्यत्ति संवेग उत्पन्न हुदैन । हाम्रो मन कठोर हुदैछ । पाषाणमा परिणत हुँदैछ ।

त्यसकारण हामीले साँच्चै नै स्थायी शान्ति चाहने हो भने हाम्रो संस्कृतिमा पनि परिवर्तन हुनु पर्दछ । साहित्यमा सुधार गर्नु पर्दछ र मूल्य र मान्यताको पुनर्मूल्यांकन गर्नु पर्दछ । शान्तिको लागि हत्या, हिंसा र आतङ्क बन्द गर्नु पर्ने सबैलाई थाहा छ । त्यो बन्द गर्नका लागि अहिंसाको शिक्षा फैलाउनु पर्दछ । सह-अस्तित्वको भावना बढाउनु पर्दछ र मानवीय महत्व र संवेदनशीलता जगाउनु पर्दछ । त्यसको लागि बुद्धधर्म ज्यादै उपयुक्त माध्यम हुनसक्छ । त्यसकारण हामीले बुद्धधर्मको शिक्षा, सिद्धान्त, आदर्शलाई प्राथमिकता दिएर अपनाउन सक्नु पर्दछ र प्रचार प्रसार गर्नु पर्दछ ।

बौद्ध दृष्टिमा विजया दशमी
अहिंसा पर्व हो

अहिंसा पर्व विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण नेपालीको
सुख, शान्ति र सम्बृद्धिका लागि

हार्दिक मंगलमय
शुभ-कामना

ताङ्वे निर्माण सेवा
फिर्के, पोखरा
फोनः ५२८००९

अहिंसाका पूजारी तथा
शान्तिका अग्रदूत
भगवान बुद्धलाई स्मरण गर्न,
हातहतियार त्यागेर वास्तविक विजयी
भएका सम्राट अशोकलाई सम्झन
आग्रह गर्दै सम्पूर्ण नेपालीलाई
अहिंसा पर्व
विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा
सुख, शान्ति र सम्वृद्धिका लागि
हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना

कृष्णमान विशालमान बज्राचार्य
मोहरियाटोल, पोखरा
फोनः ५२०७२१

शुभ विजया दशमी
२०६० को
शुभ उपलक्ष्यमा
सम्पूर्ण नेपालीहरूको सुख, शान्ति र सम्बृद्धिको लागि
हार्दिक मंगलमय
शुभकामना

हर्क बहादुर गुरुङ्ग
नगर प्रमुख
पोखरा उप महानगर पालिका
पोखरा

उत्थानको लागि बुद्धधर्म

❒ प्रा. डा. गणेशवहादुर माली

बुद्धधर्म वहुजनको हितको लागि वहुजनको सुखको लागि समर्पित धर्म हो । भगवान वुद्धको आह्वान छ: "चरथ भिक्खवे चारिकं, वहुजनहिताय वहुजनसुखाय, लोकानुकम्पाय, अत्थाय हिताय सुखाय देवमनुस्सानं," अर्थात "भिक्षुहरु हो ! लोकमाथि अनुकम्पा गरी देव मनुष्यहरुको अर्थ, हित र सुखको लागि, वहुजनको हित र सुखको लागि चारैतिर विचरण गर" । यो आव्हान भिक्षुहरुलाई मात्र नभै समस्त बौद्धहरुलाई नै हो, अझ समस्त प्राणीहरुलाई नै हो । त्यसकारण जहाँ दुःख छ, अशान्ति छ, त्यहाँ बौद्धहरुको दायित्व छ, कर्तव्य छ । अशान्तिलाई हटाई सुख र शान्ति ल्याउन भरमग्दूर प्रयत्न गर्नु समस्त मानव मात्रको कर्तव्य हो ।

विडम्वना के छ भने, आज हाम्रो देशमा हाम्रो समाजमा एकातिर राजनैतिक दलहरु आदर्श समाज स्थापनाको नारा दिइरहेका छन्, अर्कोतिर धर्महरु मनुष्यलाईमात्र स्वर्ग र मुक्तिको प्रलोभन दिदैछन्, तर यथार्थमा हाम्रा समाजका अधिकांश जनता झन् झन् दुःख र अशान्तिको ज्वालामा भस्म हुँदैछन्, धर्मकर्म पनि धौ धौ परिरहेको छ , असुरक्षा, रोग, भोक, अशिक्षाको अन्धकारमा पिल्सिदै छन्, शोषण, विसमता र दमनको भुमरीमा परिरहेका छन् ।

वुद्धधर्म हेतुवादमा आधारित धर्म हो । आयुष्मान अश्वजितले सारीपुत्रलाई भगवान बुद्धको वाद बारे छोटकरीमा परिचय दिदै भनेका थिए: "ये धम्मा हेतुप्पभवा, हेतु तेसां तथागतो आह, तेसं च यो निरोधो एववादी महासमनो" अर्थात "हेतु (कारण) बाट उत्पन्न जति पनि धर्म (दुख, अशान्ति आदि) छन्, तिनीहरुको हेतु (समुदय) तथागत भन्नुहुन्छ, तिनीहरुको जो निरोध (रोकथाम) हो, त्यो पनि भन्नुहुन्छ- महाश्रमण (तथागत जस्तो) यस्तो वादी हुनुहुन्छ ।

समाजमा दुःख अशान्ति छ त कुनै अलौकिक शक्तिको थापना गरेर त्यसको अगाडी हात जोडि शरण जाँदैमा दुःख अशान्ति को मूलकारण जरा सम्म पुगेर कहाँवाट दुःख र अशान्ति उत्पन्न भइरहेछ भन्ने थाहा पाई के गरेमा दुःख र अशान्ति उत्पन्न हुन छोड्छ भन्ने कुराको पत्ता लगाई त्यस्को उपाय पनि गरेमा मात्र दुःख र अशान्ति हटेर जान्छ । भगवान वुद्धका अनुयायी हामीहरुले यी कुराहरु सिकेर व्यवहारमा उतार्नु परेको छ ।

मोटामोटी तवरले भन्न सकिन्छ कि प्रायः सवै जसो दुःख र अशान्तिको मूल जरा समाजमा कतै विकृति स्वरुप उत्पन्न अनियन्त्रित र अस्वाभाविक तृष्णा वा सुखको चाहनामा गाडिएको हुन्छ । सामाजिक रोगको रुपमा यत्रतत्र उब्जीरहेका तमोगुण प्रधान अशिक्षा र अन्धविश्वास, शक्तिमद र बिसमता, अर्थ र काम पिपासा, वर्ण वा जातीय उचनीचको भावना, मादक पदार्थको कुलत, अपार धनराशी र सुविधायुक्त जीवनको चाहना, इत्यादीको आडमा अनियन्त्रित अस्वाभाविक तृष्णाले जडो गाडिरहेको पाउन सकिन्छ । जुन प्रकारवाट जहाँ जहाँ जसरी यी बिभिन्न तृष्णाहरु समुदय भैरहेका छन्, त्यसप्रकारबाट त्यहाँ त्यहाँ त्यसरी नै यिनीहरुलाई निर्मूल गर्ने वारे सविस्तार अध्ययन गरी हामी वौद्धहरुले तदनुसार तृष्णाको जरालाई उखेली फ्याँक्न आवश्यक उपायहरु पत्ता लगाइ पाइला चाल्नु, समाजमा सुधार ल्याउने ठेक्का लिई वसेकाहरुलाई बोध गराई, बाटो देखाई, सक्रिय गराउनु हाम्रो दायित्व हो भने हामी आफैले पनि आफ्नो आफ्नो सामर्थ्य अनुसार कहाँ के गरेमा सामाजिक दुःखको आगोको ज्वालालाई मत्थर गर्न सकिन्छ, सो अनुसार गर्नु परेको छ । सामाजिक दुःख र अशान्तिलाई वेवास्ता गरी आँखा चिम्ली हात वाँधी बस्नु हामीलाई वौद्ध हुनुको नाताले अशोभनीय छ ।

वुद्धकालीन समाज र हाम्रो आजको समाजको वीच धेरै अन्तर आइसकेको छ । त्यसवेला जनसंख्या अत्यन्त कम थियो । यसकारण जग्गा जमीन प्रशस्त

थिए, खान लाउन केहि कष्ट थिएन, धनी र गरिव बीच त्यति भेद थिएन । भगवान बुद्धले दुःख सत्यमा देशना गर्नु भएका आठ प्रकारका दुःखहरु (जन्म, जरा व्याधि, मृत्यु, प्रिय वियोग, अप्रिय संयोग, इच्छाको अपूर्ति र संक्षेपमा पाँच उपादान स्कन्धहरु) त्यतिबेला दुःखका मूल स्वरुपहरु थिए, जुन आज पनि सबैका लागि सत्य छन् । तर दुःखको ज्वालालाई अति तिव्र गरी फुक्ने आजका कारणहरु त्यतिबेला थिएनन् । अनियन्त्रित जनसंख्या वृद्धिबाट उत्पन्न बसोवास खानपानको समस्या र संघर्षहरु, सामन्तवाद र पूँजिवादबाट उत्पन्न विकृतिहरु, जातिवाद, वर्णभेद, लिङ्गभेदबाट उत्पन्न विषमताहरु, अनेक धर्महरुबीच असहिष्णुता आदिबाट उत्पन्न सामाजिक रोगहरु त्यतिबेला अतिकम मात्रामा थिए होलान् । त्यतिबेला राज्यहरु पनि सानै थिए । भगवान बुद्धले आफ्नो देशनाहरुको क्रममा प्रशंसा गर्नु भएको वैशाली गणतन्त्रको देशका सबै प्रतिनिधिहरु एकत्र भई, देशका समस्याहरु छलफल गरी सर्वैक्यताको आधारमा निर्णयहरु लिई राज्य सञ्चालन गरिन्थ्यो, सत्ताको लागि लडाइँ र सत्ताको दुरुपयोग हुँदैनथ्यो । [illegible] र द्वन्द्वको स्थिति कहिल्यै आउँदैनथ्यो । भगवान बुद्ध आफैंले नदीको पानीलाई लिएर शाक्य र कोलीयबीच हुन लागेको झगडालाई शान्त पारिदिनु भएको थियो ।

भगवान बुद्धको पालादेखि आजसम्मकोबीच समाजमा धेरै परिवर्तन आइसकेको छ, तरह तरहका राजनैतिक प्रयोगहरु भैरहेका छन्, विज्ञान प्रविधिको विकासले सामाजिक रुपरेखा र सुविधाहरुमा परिवर्तन ल्याइ सकेको छ, सामाजिक समस्याहरु सुल्झाउन तरह तरहका तरिकाहरु निकालिएका छन् । भारतमा स्वतन्त्रता संग्राम जित्न सत्य र अहिंसाको प्रयोग भएको छ भने रुस चिन तथा अन्य केहि देशमा सामाजिक सुधार ल्याउन कार्लमार्क्सको सिद्धान्त अनुरुप साम्यवादको प्रयोग गरिएको छ । साथै मानवता र स्वतन्त्रताको नाममा ठूला राष्ट्रको स्वार्थ र अहंको परिपूर्तिको लागि साना राष्ट्रहरु माथि युद्धहरु थोपारिएको पनि हामीहरुले देखिरहेका छौं । आतंकवादलाई दबाउने क्रममा थप आतंकवाद सिर्जना भैरहेको छ । भगवान बुद्धको अमर वाणी "वैरले कहिल्यै वैर शान्त हुदैन, यहाँ अवैरले वैर शान्त हुन्छ यो सनातन धर्म हो"- भन्ने सत्य सन्देस आजको विश्वमा कतै गएर अल्झिरहेको जस्तो हामीलाई लागि रहेको छ, किनकि व्यवहारमा वैरलाई दबाउन जोडदार शक्तिको प्रयोग भइरहेको धेरै उदाहरणहरु हामी देखिरहेका छौं ।

यस्तो स्थितिमा, समाजमा दुःख र अशान्तिको मूल पहिचान गरी द्वन्द र रक्तपातको बाटोलाई त्यागी, दुःखी र आर्तहरुको घाउमा मलहमपट्टि लगाई निको पार्न जे जति गर्न सक्छौं गर्नु पर्ने हामी बौद्धहरुको कर्तव्य हुन आएको छ । हाम्रो समाजको कल्याणको लागि रक्तपातपूर्ण बाटो पनि होइन, अन्यायलाई सहेर टुलुटुलु हेरी रहने अन्य मनस्कताको बाटो पनि होइन, अन्याय अत्याचार दुराचारादि सामाजिक रोगहरुलाई सशक्त प्रतिकार गर्न, बीचको शान्तिपूर्ण संघर्षको बाटो अपनाइ, सचेतना जगाई, जागृति ल्याई, समाजमा भलो गर्न चाहनेहरुलाई बाटो देखाई, स्वयं आफैंपनि आफ्नो क्षमताले भ्याएसम्म काम कर्तव्यहरु गर्न कटिबद्ध हुनु परेको छ । असामाजिक तत्वहरुको विरोधमा, शान्तिको आवाज उठाउनु, मद्यपान, धुम्रपान, मादक पदार्थ सेवन, भ्रष्टाचार, दुराचार, वेश्यावृत्ति, यौन शोषण, नारीदमन, शक्तिको दुरुपयोग आदि सामाजिक रोगहरुको विरोधमा सत्यकुरा खुलाई, सचेतना जगाई, कार्यक्रमहरुलाई अघि बढाउनु आज सबैको विशेषगरी हामी बौद्ध महिला तथा पुरुष सबैको विशेष जिम्मेवारी हुन आएको छ ।

यस प्रसंगमा भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरले लेख्नु भएको पुण्यभूमि जेतवन विहारको स्मारिका (२०५१) मा प्रकाशित लेख 'आजको समयमा बुद्धोपदेशको सार्थकता' पनि मनन योग्य छ, जसमा वहाँले स्पष्ट शब्दमा नेपाली जनताको सर्वोत्तम सुख समृद्धिको लागि शान्ति ल्याउने, नेपाली जनताको गरिबी घटाउने र निर्मूल पार्ने, सबैको स्वास्थ्य राम्रो बनाउने, सबैलाई काम धन्दाको व्यवस्था गर्ने, सबैको जीवनस्तर माथि उकास्ने आदि कामहरुको लागि सबैले एक ठाउँमा छलफल गर्ने, कसको विचार उत्तम छ,

त्यसलाई स्वीकार्ने, आदर गर्ने, मनन गर्ने, प्रकृया निर्धारण गर्ने काम गर्ने जनशक्ति तयार गर्ने, व्यवस्थापन गर्ने, एकले अर्कोलाई सम्मान गर्ने आदि विचार अघि सार्नु भएको छ ।

हाम्रो समाजका एकथरी विचारकहरुमा एउटा यस्तो प्रवृत्तिले जरा गाडेको पाइन्छ, जसद्वारा उनीहरु हाम्रो वास्तविक संसारलाई दु:खमय कर्म बन्धन, मायाजाल, ८४ लाख जुनी फेरी, वारम्बार जन्म लिएर दु:ख भोग्ने थलो सम्झी अथवा संसारलाई र सांसारिक दौडधूपलाई आफ्नो भाग्यको लेखा सम्झी, अभ्यास वा साधना द्वारा सांसारिक विषय वस्तुवाट आसक्ति हटाइ, एउटा संसार भन्दा परको तत्वमा लीन हुनु नै जीवनको ध्येय ठान्दछ र सांसारिक दु:ख अशान्तिवाट अन्यमनस्क रहन प्रेरित गर्दछ, यस प्रकार को प्रवृत्तिवाट हामीहरु सतर्क हुनु पर्दछ ।

भगवान बुद्धको जीवनीलाई हेर्ने हो भने, हामीले उनमा एक महान क्रान्तिकारीता कर्मवीरता पाउँछौं, जसले जीवनभर सामाजिक कुरीति, अन्याय विरुद्ध संघर्ष गरे, र जसले बोधिसत्व भईरहँदाखेरी पारमिताहरु पूर्ण गरी शान्ति र न्याय स्थापनाको लागि उत्सर्ग गरीरहे । वहाँको आदर्श जीवनवाट प्रेरणा लिएर पनि हामी सबै बौद्धले, बोधिसत्वको आदर्शलाई हृदयंगम गरी आफ्नो व्यक्तिगत शान्तिको लागिमात्र नभई समाजमा दन्कीरहेको दु:ख र अशान्ति हटाउन सक्दो सहयोग पुर्याइ वहु जनहिताय वहुजनसुखाय काम गर्नु नै हामीले आफ्नो कर्तव्य पालना गरेको हुनेछ ।

अस्तु ।

सबैको मंगल होस् । सबैले शान्ति पाउन् ॥

अहिंसा पर्व विजया दशमीको

शुभ-उपलक्ष्यमा

सुख, शान्ति र सम्बृद्धिका लागि

हार्दिक मङ्गलमय

शुभकामना

व्यक्त गर्दछौं ।

दायक सभा परिवार

धर्मशिला बुद्ध विहार, नदीपुर, पोखरा

लुम्बिनी बौद्ध विश्व विद्यालयको आवश्यकता

छत्रराज शाक्य
तानसेन

१. विषय प्रवेश:

भगवान गौतम बुद्धको जन्म इसा पूर्व ५६३ मा नेपालको लुम्बिनीमा भएको थियो । २९ वर्षको उमेरमा कपिलवस्तुको दरवार त्यागी महाभिनिष्क्रमण गर्नु भएको थियो । जन्म मरणको चक्रमा घुमिरहनु पर्ने सांसारिक दुखबाट मुक्ति पाउने ज्ञानको खोजीमा लाग्नु भयो । ६ वर्षसम्म अनेक दुख कष्ट भोग्नु भई अन्तमा बुद्धगया भारत मा विपश्यना ध्यान मार्गबाट बुद्धत्व ज्ञान प्राप्त गर्नु भई सम्यक सम्बुद्ध हुनुभयो । तत्पश्चात सारनाथमा पंचभद्रीय भिक्षुहरुलाई चार आर्य सत्य, आर्य अष्टांगिक मार्ग र प्रतित्यसमुत्पाद जस्तो गहिरो ज्ञानको धर्मोपदेश गर्नु भई धर्मचक्र प्रवर्तन गर्नु भयो । बुद्धले ४५ वर्षसम्म नेपाल र भारतको गाउँ नगर भ्रमण गर्नु भई निर्वाण धर्म मानव धर्मको उपदेश दिनु भई मानवमात्रलाई उद्धार गर्नु भयो । अन्तमा कुशीनगरमा ८० वर्षको उमेरमा महापरिनिर्वाण हुनुभयो ।

भगवान बुद्धले दिनु भएको दया, करुणा, मैत्री, सहिष्णुता र चित्त शुद्धिकरण र शान्तिको संदेश, आजको हिंसा, आतंक, युद्ध र अशान्ति छाएको विश्वमा पहिले भन्दा बढी मात्रामा सान्दर्भिक र आवश्यकता भएको छ ।

बुद्धधर्म, दर्शन, विपश्यना भावना र शान्ति विषयमा अध्ययन, अध्यापन, खोज एवं अनुसन्धान गर्न गराउन, बुद्ध जन्मभूमि लुम्बिनी नेपाललाई विश्वसामु चिनाउन, बुद्धधर्म र शान्तिलाई विश्वमा फैलाउन बौद्ध विश्व विद्यालयको आवश्यकता महशुस गरिएको छ । भगवान बुद्धको पावन जन्मस्थल लुम्बिनीकै नामबाट लुम्बिनीमा नै "लुम्बिनी अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध विश्व विद्यालय" को स्थापना गर्नु समायोचित हुनेछ ।

२. विश्वमा बुद्धधर्मको विस्तार एवं अध्ययन

क) बुद्ध धर्मको विस्तारः

भगवान बुद्धको निर्वाण पछि ईशा पूर्व २५० तिर भारतका सम्राट अशोकले दक्षिण पूर्व एशियाका मुलुकहरुमा मध्यपूर्व एशिया र दक्षिण युरोप सम्म धर्मदूतहरु पठाई बुद्धधर्मको प्रचार गरेका थिए । सम्राट अशोकले आफ्नै छोरा महेन्द्र र छोरी संघमित्रालाई भिक्षु र भिक्षुणी बनाई धर्म प्रचारार्थ श्रीलंकामा पठाउनु भएको थियो । अशोकले विजारोपण गर्नु भएको यो महान कार्यलाई त्यसपछिका बौद्ध भिक्षु, भिक्षुणी, उपासक उपासिका विद्वानहरु, बौद्ध संघ संस्थाहरु एवं अनुयायीहरुको सत्प्रयासबाट नै बुद्धधर्म विश्वव्यापी रुपमा विस्तार (Globolization) हुन गएको हो ।

दक्षिण पूर्वी एशियाका बर्मा (म्यान्मार), थाइलैण्ड, श्रीलंका, लाओस, कम्बोडिया, भियतनाम थेरवादी बौद्ध देशहरु हुन् भने, जापान, चीन, तिव्वत (चिन), मंगोलिया, साइबेरिया, ताइवान, हङकङ, भुटान, सिक्किम, आदि महायानी देशहरु हुन् । नेपालमा थेरवादी, वज्रयानी (महायानी) दुवै सम्प्रदायका बौद्धहरु छन् । यस बाहेक मलेशिया, बंगलादेश, भारत, इन्डोनेशिया आदि देशहरुमा पनि बौद्धहरु प्रसस्त छन् । युरोपका बेलायत, फ्रान्स, जर्मनी, इटाली, ग्रीस, स्विजरल्याण्ड, वेल्जियम, स्पेन, हंगेरी, डेनमार्क र स्केन्डेनोभियन देशहरुमा, त्यसपछि अमेरिका, क्यानाडा, अष्ट्रेलिया, न्यूजिल्याण्ड र अफ्रिकाका घाना, जाम्विया, तान्जानीया, दक्षिण अफ्रिका आदि देशहरुमा बौद्ध विहारहरु र बौद्ध संस्थाहरु रहेका छन् । यसरी विश्वका पाँचै महादेशहरुमा बुद्धधर्म फैलिसकेको पाइन्छ ।

ख) बुद्धधर्मको अध्ययन र अध्यापनः

प्राचीन समयमा भारतको नालन्दा

Wondershare PDFelement

विश्वविद्यालय र पाकिस्तानको तक्षशिला विश्व विद्यालय प्रख्यात थिए । टाढा टाढाका मुलुकहरुबाट बुद्धधर्म दर्शन अध्ययन गर्न यी विश्व विद्यालयमा आउँदथे । पाँचौं शताब्दीमा नालन्दा विश्वविद्यालय भिक्षु कामार गुप्तबाट स्थापना गरिएको थियो। सातौं शताब्दी सम्ममा नालन्दामा अध्यापकहरुको संख्या १५,०० र विद्यार्थीहरुको संख्या १०,००० पुगेका थिए । बाह्रौं शताब्दीमा मुहम्मद बिन बख्तियार खिल्जीले आक्रमण गरी नालन्दालाई ध्वस्त बनाएको थियो । सो नालन्दा विश्वविद्यालयमा चिनियाँ प्रसिद्ध यात्री हेनसाङ पनि बुद्धधर्म दर्शन अध्ययन गरेर सिल्करोड (Silk Road) भएर चीन फर्केको इतिहासमा उल्लेख रहेको पाइन्छ ।

वर्तमान समयमा बुद्धधर्म अन्तर्गत पवित्र ग्रन्थ त्रिपिटक, सुत्रपिटक, विनयपिटक र अभिधर्मपिटक, बौद्ध दर्शन, थेरवाद, महायान, बज्रयान, विपश्यना लगायत विभिन्न ध्यान मार्गहरु, बौद्ध सामाजिक शिक्षा, बौद्ध अर्थशास्त्र आदि विषयका अध्ययन अध्यापन एवं अनुसन्धान गर्न गराउन विभिन्न देशहरुमा बौद्ध विश्व विद्यालयहरु, उच्च विद्यालयहरु, अनुसन्धान संस्थाहरु, शिक्षण संस्थाहरु स्थापना भएर संचालन भएका छन् । श्रीलंकामा ४, थाइल्याण्डमा २, भियतनाममा २, कम्बोडियामा ३, दक्षिण कोरियामा ३, भारतमा १ र सबभन्दा बढी जापानमा १४ गरि जम्मा २९ वटा बौद्ध विश्व विद्यालय र कैयौं अध्ययन संस्थाहरु (Institute) र बौद्ध अध्ययन विभागहरु (Buddhist Studies Department) मा बुद्धधर्म, दर्शन र शिक्षाको अध्ययन र अध्यापन संचालन भईरहेका छन् ।

ग) नेपालमा बुद्धधर्मको अध्ययन र अध्यापन

बुद्धकालमा नेपालमा बुद्ध अनुयायीहरु पर्याप्त थिए । आजको हिसाबले भन्नुपर्दा सबै थेरवादी थिए । पछि महायान संप्रदायको विकास भएपछि नेपालमा बज्रयानको बिकास भएको हो । ललितपुरमा सबै जसो प्रचिन र मध्यकालका विहारहरु बज्रयानी परम्परा अनुसार निर्माण गरिएको पाइन्छ । यी बौद्ध विहारहरुमा बज्रयान बुद्धधर्मको अध्यापन बज्राचार्य गुरुहरुबाट हुन्थे । गुरु शिष्य परम्परा आज सम्म चल्दै आएको छ । नेपालको उत्तरी हिमाली भेगमा भने महायानी परम्परा अन्तर्गत बौद्ध लामा बन्ने र बौद्ध गुम्बाहरुमा बसी लामा रिम्पोछे गुरुहरुबाट अध्ययन गर्ने परम्परा प्राचिन समय देखि वर्तमान सम्म चल्दै आएको छ। भगवान बुद्धका उपदेशहरु चार आर्यसत्य आर्य अष्टांगिक मार्ग, प्रतित्य समुत्पाद, दु:ख अनित्य, अनात्म दर्शन, ध्यान भावना, समाधि आदिको साथै बुद्ध पूजा, मन्त्र, जप आदि विधि पनि सिकाउने गर्दछन् ।

वि.सं. १९८५ देखि नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको पुनर्जागरण वा पुनरुत्थानको शुरुवात भएको मान्नु पर्दछ । भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर नेपालको पहिलो थेरवादी बौद्ध भिक्षु थिए । त्यसपछि भारतको कुशीनगर, बर्मा, श्रीलंका र थाइल्याण्ड गएर नेपालीहरु धेरै बौद्ध भिक्षु भए । नेपालमा काठमाण्डौ उपत्यका लगायत बाहिर तानसेन, बुटवल, पोखरा, भोजपुर, चैनपुरमा बौद्ध विहारहरु बन्न थाले । धार्मिक कार्यक्रमहरुमा अघिपछि बुद्धधर्म बारे प्रवचन गर्ने, बौद्ध परियति शिक्षा पढाउने कामहरु शुरु भई विभिन्न बौद्ध शिक्षालय, विहारहरुमा संघ संस्था विकास भई बौद्ध परियति शिक्षाको संचालन भइरहेको छ । काठमाण्डौको बौद्ध र अन्य स्थानहरु, पोखरा र हिमाली भेगका गुम्बाहरुमा बुद्धधर्मको अध्ययन अध्यापन भइरहेका छन् ।

विगत ३-४ वर्ष देखि त्रिभुवन विश्वविद्यालय किर्तीपुर क्याम्पसमा बौद्ध अध्ययन विभाग (Department Of Buddhist) खोली एक वर्षे पोष्ट ग्रेजुयत डिप्लोमा कोर्स (Post Graduate Diploma In Buddhist Studies) को पढाइ चलिरहेको छ । यसको साथै महेन्द्र संस्कृत विश्व विद्यालयले केही वर्ष देखि बज्राचार्य पुरोहितको लागि बज्रयानी परम्परा अनुसार पूजा विधि तालिम र केही बुद्धधर्म सम्बन्धी अध्ययन अध्यापनको संचालन गरेको छ । **लुम्बिनी अन्तर्राष्ट्रिय अनुसन्धान संस्था** (LIRI- Lumbini International Research Institute) लुम्बिनीमा रेयुकाई संस्था जापानको सहयोगमा स्थापित र संचालन भइरहेको छ। यो संस्थामा विश्वका विभिन्न भाषाहरुमा बुद्धधर्मका ग्रन्थहरुको अमूल्य संग्रह-

पुस्तकालय रहेको छ । बुद्धधर्मको विविध विषयमा गहन एवं उच्चस्तरको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने सुविधा प्रदान गर्दै आएको छ ।

३) नेपालमा बौद्ध विश्वविद्यालयको आवश्यकता

क. **विश्वविद्यालय खोल्न हालसम्म भएका प्रयासहरुः**

हालसम्म नेपालमा बौद्ध विश्वविद्यालयको स्थापना भैसकेको छैन । यद्यपी बौद्ध विश्वविद्यालयको स्थापना गर्ने प्रारम्भिक चरणका कुराहरु, प्रस्तावहरु, प्रयासहरु अगाडि नआएका होइनन् । तर यी प्रस्तावहरु र प्रयासहरुले सफलता पाउन सकेको छैन ।

"सिद्धार्थ विश्वविद्यालय" नाला, काठमाण्डौमा स्थापना गर्न वि.स. २०५४ देखि भिक्षु डा. सुनन्द महास्थविरबाट प्रयास भैरहेको छ । केही समितिहरु गठन गर्ने र उग्रचण्डी वडा नं. ४ मा भवन निर्माण गर्न शिलान्यास कार्य पनि भएको छ । श्री ५ को सरकारवाट स्विकृती पाउने प्रयास भैरहेको छ । तर त्यसको लागि विधेयक पारित भएको छैन । तसर्थ प्रारम्भिक चरणमा मात्र कुराकानी भएको देखिन्छ ।

वि.स. २०५५ मा सपन्न भएको विश्व बौद्ध शिखर सम्मेलन (The World Buddist Summit) को बुंदा २ को ६ मा लुम्बिनीमा बौद्ध विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने उल्लेख गरिएको छ। बौद्ध विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने प्रस्तावको संभाव्यता अध्ययन गर्न सुझाव दिएको छ । साथै थाइल्याण्डमा स्थापना हुने विश्व बौद्ध विद्यालय (World Buddhist University) सित सम्वन्ध राखि एउटा उपयुक्त शिक्षण संस्था लुम्बिनीमा स्थापना गर्न पनि संभाव्यता अध्ययन गर्ने भनिएको छ। (Suggest a feasibility study of the proposal for the establishment of an International Buddhist University at Lumbini and recommend that a suitable instution be proposed to function as an associate centre of the world Buddhist University to be established in Thailand)

शिखर सम्मेलनमा श्रीलकाको प्रतिनिधिबाट विश्वविद्यालय स्थापना गर्नु पर्ने प्रस्ताव आएपछि अरु सहभागीहरुले स्वागत सहित पारित गरे । थाई प्रतिनिधि एवं विश्व बौद्ध भातृत्व संघ (World Fellowship Of Bubbhist) का महासचिव डा. नातासरन सिसालव (Dr. Natasaran Seesalab) ले प्रस्तावको समर्थन गर्दै लुम्बिनीमा विश्व विद्यालय स्थापना गर्न वि.बौ. संघले (WFB) सक्दो सहयोग गर्नेछ भनि प्रतिवद्धता जाहेर गर्नु भयो ।

विश्व बौद्ध शिखर सम्मेलनको घोषणापत्रमा उल्लेख भए अनुसार लुम्बिनी विकास कोषले मिति २०५६ पौष ३० मा प्रा. डा. तुलसीराम बैद्यको संयोजकत्वमा ७ सदस्यीय "विश्वविद्यालय उप समिति" गठन गरेको थियो । तर हाल विश्वविद्यालय स्थापना गर्न आवश्यक पूर्वाधार प्रकृया अगाडी बढ्न सकेको देखिदैन ।

ख) **बौद्ध विश्वविद्यालय खोल्नु पर्ने औचित्य र आवश्यकताः**

भगवान वुद्धको पावन जन्मस्थल लुम्बिनी नेपालमा पर्दछ । नेपाल वुद्ध जन्मभूमि हो । विश्वका बौद्ध एवं अन्य मुलुकहरुले वुद्ध जन्मभूमी भनेर लुम्बिनी लाई ज्यादै नै श्रद्धा र आदर गर्दछ । आज विश्वमा वुद्धधर्म दर्शन तिव्र गतिले फैलिदै गरेको अवस्थामा नेपालकै महान सुपुत्रवाट प्रतिपादित वुद्धधर्म दर्शनको अध्ययन, अध्यापन, अनुसन्धान गर्न र गराउनका लागि एउटा बौद्ध विश्वविद्यालय स्थापना गर्नु पर्ने धारणा औचित्यपूर्ण एवं आवश्यक देखिन्छ ।

आज विश्वमा हिंसा आतंक र अशान्ति छाएको अवस्थामा वुद्धको दया, करुणा, मैत्री सहिष्णुता र चित्त शुद्धिकरणको मार्ग- विपश्यना ध्यान, शान्ति आदिलाई चिन्तन मनन र व्यवहारमा उतारेर प्रत्येक व्यक्तिले विश्वशान्तिमा सघाउ पुऱ्याउन सक्दछ । यसरी शान्ति अभिवृद्धि गर्ने काममा स्थापना हुने बौद्ध विश्वविद्यालयले ठूलो भूमिका खेल्न सक्दछ ।

नेपालमा महायान अन्तर्गत आफ्नै विशेषता भएको वज्रयान बौद्ध संप्रदायको विकास भएको छ । नेपालको हिमाली पहाडी भेग गाउँ र नगरमा विविध बौद्ध संस्कृति पाइन्छ । साथै वुद्धकालीन पुरातात्विक

महत्वका स्थलहरु लुम्बिनी, तिलौराकोट, कपिलवस्तु, देवदह, रामग्राम, गोटीहवा, निग्लिहवा आदी महत्वपूर्ण स्थलहरु रहेका छन् । उपरोक्त बिबिध बौद्ध संस्कृति र स्थलहरुको अध्ययन, अध्यापन र अन्वेषण उत्खनन् आदि गरि सत्य तथ्य वस्तुस्थिति विश्व सामु अझ वढी प्रकाश पार्नु पर्ने सन्दर्भमा बौद्ध विश्वविद्यालयको स्थापना वढी औचित्यपूर्ण र आवश्यक देखिन्छ ।

ग) बौद्ध विश्वविद्यालयको स्वरुप वारे केही अवधारणाः

१. नाम र स्थलः

माथि नै चर्चा गरिसकिएको छ कि -लुम्विनी अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध विश्वविद्यालय नाम राखि लुम्विनीमा नै स्थापना गर्नु उचित हुनेछ । वर्मा, थाइल्याण्ड, श्रीलंका, चीन, जापान आदि देशका व्यक्तिहरुका लागि वुद्धको जीवनी सित सम्वन्धित पुरातात्विक स्थलहरुको अवलोकन, अध्ययन र नेपालका बौद्ध संस्कृतिको अध्ययन उनीहरुको लागि वढी रुचीकर र आकर्षक हुने हुँदा यसलाई अन्तर्राष्ट्रिय रुप दिनु नै राम्रो हुनेछ ।

लुम्विनी-पवित्र जन्मस्थल, श्रद्धापूर्णस्थल भएको हुँदा यहीं नै स्थापना गर्नु पर्दछ। हाललाई काठमाण्डौको कुनै एक ठूलो वौद्ध विहार वा अन्य स्थलमा स्थापना गरेर निकट भविष्यमा लुम्विनीमा सार्ने योजना गर्नु पर्दछ । प्रो. केन्जो टांगेवाट वनाइएको लुम्विनी गुरु योजना अन्तर्गत क्षेत्र नं २ मा विहार क्षेत्र (Monastry Zone) को सांस्कृतिक केन्द्र (Cultural Centre) अन्तर्गत पुस्तिकालय, अनुसन्धान केन्द्र, म्युजियम आदि सबै आउंदछन्, यही क्षेत्रमा नै अनुकुल ठाउँ विश्वविद्यालयको लागि जग्गा छुट्याउनु उचित हुनेछ ।

२. उद्देश्य (Objective):

प्रस्तावित विश्वविद्यालयको उद्देश्यहरु निम्नानुसार हुनु पर्दछः-

क. बुद्धधर्म दर्शनको अध्ययन, अध्यापन र अनुसन्धान गर्ने गराउने ।

ख. नेपालको सन्दर्भमा वज्रयान, बौद्ध संस्कार र संस्कृति, वौद्ध विहार एवं गुम्बाहरुको अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने गराउने ।

ग. बुद्धकालीन पुरातात्विक स्थलको अध्ययन र पुरातात्विक उत्खनन, अनुसन्धान गरि सत्य तथ्य प्रकाशमा ल्याई विश्वसामु प्रचार प्रसार गर्ने ।

घ. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय ख्यातिप्राप्त बौद्ध विद्वानहरु विचारकहरुलाई आमन्त्रण गरि विभिन्न कार्यक्रममा सहभागी वनाई बौद्धिक, प्राज्ञिक विचार आदान प्रदान गर्ने ।

ङ. विभिन्न राष्ट्रका वौद्ध विश्वविद्यालय, अध्ययन संस्थानहरु, संघ संस्थाहरु मिली वुद्ध धर्म सम्वन्धी अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी सेमिनार आयोजना गर्ने ।

च. देशभित्र समान उद्देश्य भएका विद्यालय, शिक्षण संस्थाहरु र अन्य संघ संस्थाहरुलाई सम्वन्धन प्रदान गर्ने र उद्देश्य अनुरुप शिक्षण संस्था खोल्ने ।

छ. वुद्धवाट उपादेयित शान्ति मार्गलाई व्यवहार मा अवलम्वन गरी समाजमा शान्ति कायम गर्न, चित्त विशुद्धिकरण-विपश्यना ध्यान र अन्य शान्ति मार्गको अध्ययन, अध्यापन र अभ्यास गर्ने, गराउने ।

३ विधिः

बौद्ध विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने काम सजिलो छैन, निश्चय नै गाह्रो काम हो । यदि हामीहरुले इमान्दारीपूर्वक, मेहनत साथ काम थालनी गर्‍यौं भने निश्चित रुपमा सफलता प्राप्त हुनेछ ।

हाल गर्नुपर्ने कामहरुको बिवरण संक्षिप्त रुपमा प्रस्तुत गर्दछु ।

१) श्री ५ को सरकार, सम्वन्धित शिक्षा र संस्कृति मन्त्रालय र लुम्विनी विकास कोषको संयुक्त आयोजनामा २०५६ मा गठीत "विश्व विद्यालय उपसमिति" लाई नै देशका भिक्षु, बौद्ध विद्वानहरु र संघ संस्थाको प्रतिनिधि समावेश गरि पुनर्गठन र विस्तार गर्ने ।

२) सो समितिवाट विधेयकको प्रारुप तर्जुमा गरी संसद वा सम्वन्धित निकायवाट पारित एवं स्विकृत गराउन काम अगाडि वढाउने ।

३) सो विश्वविद्यालय स्थापना गर्न वि.बौ.भ्रा. संघ (WFB) र थाइलैण्डमा स्थापित विश्व बौद्ध विश्वविद्यालय (World Buddhist University) सित सम्वन्ध राखी सहयोग प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

सन् २००० डिसेम्बर ९ मा वि.बौ. भ्रा. संघको ५० औं वार्षिकोत्सवकको उपलक्ष्यमा बैंककमा आयोजित २१ औं विश्व बौद्ध सम्मेलन (21st WFB General Conference) मा थाइलैण्डका संघमा सोमदेव फ्रा ञाणसंवर महास्थविर ज्यूबाट शुभ आर्शिवचनको साथै थाई शिक्षा मन्त्री सोमसाक (Somsak Prisananandaku;) ले विश्व बौद्ध विश्वविद्यालय (W.B.U) को समुद्घाटन गर्नु भएको थियो । सो विश्वविद्यालयको मुख्य उद्देश्यमा उच्चस्तरीय रुपमा बुद्धधर्म दर्शनको अध्ययन, अध्यापन गराउने , विश्वभरिका बौद्ध वि.वि. र संस्थासित समन्वय गर्ने आदि रहेको छ । (The main objective of the University is to conduct advanced Buddhistic Studies and coordinate with Buddhist Universities and institutions which offer Buddhist research and related subjects all over the world)

सोहि दिनमा बैंककमा संपन्न "आध्यात्मिक अभ्यासमा वि.बौ.वि.वि. को धारणा र भूमिका" (Main Concept and Role of the World Buddhist University on the field of Spiritual Practice) विषयक सेमिनारमा म पनि सहभागी हुने अवसर प्राप्त भएको थियो । भविष्यमा खोलिने "Institute of Spiritual Practice" को वारे छलफल हुँदा सो नामको साटो "Institute of Chitta Bhawan" अथवा "Institute of Vipassyana" वढी उपयुक्त हुने र विपस्यना र अरु ध्यान भावना वारे अध्ययन अध्यापनको साथै अभ्यास र ध्यान शिविर संचालनमा पनि जोड दिनु पर्ने सुझाव प्रस्तुत गरेको थिएँ ।

अन्तमा, प्रस्तावित लुम्बिनी अ.बौ.वि.वि. जति सक्दो चांडो खोल्नु पर्ने र यसको लागि देश भित्र र वाहिरवाट बौद्ध र अन्य श्रद्धालु व्यक्ति वाट आर्थिक र अन्य दान सहयोग प्राप्त हुने नै छ । यो विश्वविद्यालयले देश, विदेशमा बुद्ध धर्म दर्शनको उच्च अध्ययन, अध्यापन र अनुसन्धानको क्षेत्रमा एउटा प्राज्ञिक केन्द्रको रुपमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नुको साथै विश्वशान्तिको मुहान लुम्बिनी र नेपालको छविलाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा उच्च वनाउने कुरामा विश्वस्त हुन सक्छौं ।

卐卐卐

अहिंसा पर्व विजया दशमीको

शुभ-उपलक्ष्यमा

सुख, शान्ति र सम्वृद्धिका लागि

हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना

व्यक्त गर्दछौं ।

गोविन्द तामाकार

सभापति

ज्ञानमाला संघ परिवार

धर्मशिला बुद्ध विहार, नदीपुर, पोखरा

स्वतन्त्र चिन्तन-बुद्ध धर्मको विशेषता

रीना तुलाधर

स्वतन्त्रता-आज मानव मात्रको चाहना हो । आजको युगमा मानव स्वतन्त्रता चाहन्छन्, बन्धन होइन । स्वतन्त्र रुपले खानु, लाउनु, सोच्नु, बाँच्नुमा नै मानिसले सुखको अनुभव गर्ने गर्छन् । उसो त मानिसमात्र होइन, कुनै पनि जातिको प्राणी, पशु, पंक्षी बाँधिन र थुनिन चाहँदैनन् । स्वतन्त्रले हिंडेर, उडेर वा डुलेर नै पशु, पंक्षी खुशी हुन्छन् । के पशुपंक्षी के मानिस, सबैको चाहना स्वतन्त्रता नै हो । वरु पशु पंक्षीलाई खान, सुत्न र बाँच्नलाई मात्र स्वतन्त्रता भए पुग्छ भने मानवलाई त्यो भन्दा पनि महत्वपूर्ण वैचारिक स्वतन्त्रताको पनि आवश्यकता छ ।

आफ्नै स्वविवेकले सोच्नु र अनि मात्र निर्णय लिनु एउटा विवेकशील मानिसको लक्षण हो । सबै मानिसमा यो गुण हुनै पर्छ भन्ने छैन । अरुले भनेको कुरालाई सिधै मान्ने पनि मानिसको स्वभाव हो । आफ्नो बुद्धिले नसोचि अरुकै होहल्लामा लागेर गलत निर्णय लिंदा नै मानिसले धोखा खान्छ । बुद्धिमानी को चिन्ह हो स्वविवेकले सोच्नु ।

स्वतन्त्र रुपले बाँच्नु र सोच्नु मानिसको यही चहनाले हो, आज संसारमा प्रजातन्त्रको लहर चलेको छ । संसारमा एकतन्त्री तानाशाहीको अन्त्य हुँदैछ । समाजवादको सफलता समेत घट्दै गएको छ । आज संसारभरि नै मानिसको चाहना यहि रहेको छ - आफ्नै स्वविवेकले जननेता चुन्नु, सरकार खडा गर्नु, आफ्नो भनाइको लागि आफ्नै किसिमले विधि, विधानहरु बनाउनु, नीति तर्जुमा गर्नु, योजना बनाउनु इत्यादी । आजका युगका स्वतन्त्रताका पक्षपाती मानव जातिले शायद बिर्सिराखेको छ कि २५०० वर्ष भन्दा पहिले बुद्ध धर्मका प्रवर्तक गौतम बुद्धले यही स्वतन्त्र चिन्तनको उपहार मानव जातिको लागि छोडेर जानु भएको थियो । बुद्धधर्ममा स्वतन्त्र चिन्तनको पूर्ण स्थान छ, जसको कारण बुद्ध धर्म अन्य धर्म भन्दा अलगिगएको छ । "स्वतन्त्र चिन्तन" बुद्ध धर्मको विशेषता हो ।

धार्मिक क्षेत्रतिर अध्ययन गर्‍यौ भने यो स्पष्ट देखिन आउँछ कि प्रायशः धर्ममा मानवको स्वविवेकले सोच्ने स्वभावलाई स्थान नदिइकन धर्म शिक्षकहरुले वैचारिक रुपमा मानवलाई लाड्न खोजेका छन् । इसाइ धर्मका प्रवर्तक इसा मसिहले आफूलाई इश्वरको पुत्र भनेका छन् । उनको सबैभन्दा ठूलो कार्य नै मनुष्यलाई इश्वरको राज्य सम्म पुर्‍याउनु हो । इसाले भनेका थिए-"दुखि प्रणीहरु तिमीहरु सब म कहाँ आउ । म तिमीहरुलाई विश्राम दिलाउँछु ।" सम्पूर्ण बाइबल अनुसार इश्वरको प्रति विश्वास गर्नु हो नभए नरकमा खस्नु पर्छ । इस्लाम धर्मका प्रवर्तक मुहम्मदले एक कदम अगाडी बढेर आफूलाई खुदा (इश्वर)का दूत भनेका छन् । त्यति मात्र होइन इश्वरको अन्तिम दूत पनि भनेका छन् । यो धर्म मान्नेहरुले अनिवार्य रुपले आफ्नो धर्मग्रन्थ (कुरान) पढ्नु र मान्नु पर्छ । आफूलाई स्वयं इश्वर हुँ भनेर घोषणा गर्ने कृष्ण भगवानले पनि यसरी भनेका छन् - "सबै धर्मको परित्याग गरि मेरै शरणमा आऊ । मैले नै तिमीहरुको सबै पाप मोचन गरिदिन्छु । चिन्ता नगर ।" इश्वर वचन भएको हुदा हिन्दू धर्मावलम्वीहरु श्रीमद् भागवद गीता का कुराहरु विना सोची सत्य नै मान्छन् । आफूले सोच्नु पर्ने कुरा त्यसमा छैन । एवंप्रकार विभिन्न धर्ममा धर्म संस्थापकहरुले आफूमा इश्वरीय शक्ति भएको कारण सबैले आ-आफ्नो वचनलाई अन्तिम सत्य मनाउन वा विश्वास दिलाउन प्रयत्न गर्छन् । त्यसमा संदेह गर्ने स्थान दिइएको छैन । आफ्नो कथनको अलावा अगाडी बढेर तर्क गर्ने अवसर दिइएको छैन ।

गौतम बुद्धले कहिल्यै आफ्नो व्यक्तित्वको लागि कुनै किसिमको अदृष्य शक्तिको प्रमाण [illegible] पेश गर्नु भएन । बुद्धले केवल आफ्नो सन्देशको प्रचार गर्नु भयो । मनुष्यलाई आफ्नो बुद्धिको दास बनाउनु भएन । प्राचिन

सत्ता वा विश्वासको आश्रय बुद्धले कहिल्यै लिनु भएन। बुद्धले उल्टो यस प्रकारको आश्रय लिने बुद्धिलाई अन्ध श्रद्धा, अन्ध भक्तिको संज्ञा दिनुभयो। यस्ता सिद्धान्तलाई पुष्टी गर्न खोज्ने सवै कुरालाई बुद्धले शव्दजाल भन्नु भयो। वुद्धलाई शव्दजालको परिपाटी माथि दुख थियो तथा यसप्रकारको जाल विछ्याइ रहने धर्माधिकारी पुरोहितहरु माथि घृणा तथा यस्ता जालमा फस्ने प्राणीहरु प्रति करुणा थियो। वुद्धको वचनमा यसप्रकार शव्दजाल छैन र वुझ्न पनि सरल छ।

स्वतन्त्र चिन्तन सम्वन्धी वुद्धको वचनहरु त्रिपिटकका विभिन्न ठाउँमा प्रमाणस्वरुप देख्न सकिन्छ। वुद्धको वचनहरु वा वुद्ध शिक्षा सगालिएको ग्रन्थ त्रिपिटकमा मानिसहरु माथि वैचारिक शोषण विल्कुल छैन। धर्म ग्रन्थलाई स्वतः प्रमाण मान्ने प्रायशः धर्महरुको सिद्धान्तको ठिक विपरित वुद्ध धर्मको ग्रन्थ त्रिपिटकमा स्वतन्त्र चिन्तनलाई पुनर्स्थान दिइएको छ। वुद्धकालीन एक घटना हो- केश पुत्र नामको एउटा गाउँमा कालामहरुले विभिन्न मतवादका विभिन्न सन्तपुरुषहरुले भनेका वचनहरुलाई कुनलाई सत्य वा कुनलाई झुठो मान्ने छुट्याउन सकेन। यहि सन्देह लिएर भगवान वुद्ध कहाँ आएर तिनीहरुले यसरी प्रश्न गरे- भन्ते कुनै साधु व्राम्हण केशपुत्रमा आउँछन्, आफ्नो वादको प्रशंसा गर्छन्, अरुको वादमा निन्दा गर्छन्, फेरी अर्को साधु आउँछन् आफ्नै वादको प्रशंसा गर्छन् अरुको वादमा रिसाउँछन्। तव हामीहरुलाई सन्देह हुन्छ, यी मध्ये कुन सत्य हो कुन झुटो हो।

तिनीहरुलाई जवाफ दिंदै भगवान् वुद्धले भन्नुभयो- हे कालामहरु आउ, तिमी कुनै कुरालाई केवल यसकारण स्विकार नगर कि यो तिमीले सुनेका हौ केवल यसकारण स्वीकार नगर कि यो कुरा परम्परागत हो। केवल यसकारण स्वीकार नगर कि यो हाम्रो धर्म ग्रन्थ सँग मिल्छ। केवल यसकारण स्वीकार नगर कि यो तर्कसम्मत छ। केवल यसकारण स्वीकार नगर कि यो न्यायशास्त्र सम्मत छ। केवल यसकारण स्वीकार नगर कि यो आकार प्रकार सुन्दर छ। केवल यसकारण स्वीकार नगर कि यो हाम्रो महत्व अनुकुल छ। केवल यसकारण स्वीकार नगर कि वताउने व्यक्तिको व्यक्तित्व आकर्षक छ। केवल यसप्रकार स्वीकार नगर कि वनाउने श्रमण हाम्रो पुज्य छ। हे कालामहरु जव व्यक्तिले आत्मानुभावले आफैले जान्छौ कि यी कुराहरु अकुशल छन्। यी कुराहरु दोषपूर्ण छन्। यी कुराहरु विद्वान पुरुषहरुद्वारा निन्दित छन्। यी कुराहरु अनुसार चल्नाले अहित हुन्छ। दुःख हुन्छ। तव हे कालामहरु तिमीहरुले त्यस्ताकुराहरु छोडिदेउ।

भगवान वुद्धले अर्को एक ठाउँमा भिक्षुहरुलाई सम्वोधन गरेर भन्नुभएको छ- "भिक्षुहरु मैले दुखरुपी संसार पार तर्नलाई धर्मको उपदेश गर्छु। वोकि राख्नलाई होइन। जसरी भिक्षुहरु! कुनै एउटा मानिस ठूलो जलाशयको वारीमा छ, र त्यहाँ डुव्ने भय छ र अर्को पारी डुव्ने भय छैन र सुरक्षित छ। त्यस्तो वेला पार तर्नलाई कुनै डुङ्गा नाउ छैन, पुल पनि छैन तव यस मानिसले काठको टुक्राहरु जम्मा गरेर नौका वनाउँछ र हात खुट्टाको मेहनतले सुरक्षितपूर्वक नौकावाट पार लगाउँछ। पार तरीसकेपछि पनि यो नौका ले मलाई ठूलो उपकार गरेको छ, सहारा वनेको छ भन्दै टाउकोमा वोक्दै काँधमा वोक्दै हिंड्यो भने के यो मानिसले नौका प्रतिको कर्तव्य पालन गरेको हुन्छ? उसले त्यस्तो अनावश्यक कर्तव्य पालना गर्न खोजे त्यो उसकै दुःखको कारण वन्दछ।"

भगवान वुद्धले आफ्नो धर्म उपदेश वोकेर हिंड्नलाई होइन, पार तर्ने साधनको रुपमा प्रयोग गर भनि यस्तो उदारता प्रकट गर्नु भएको छ। भगवान वुद्धले आफ्नो धर्म उपदेश अरुमाथि लाद्नको लागि प्रयत्न गर्नु भएन। यहाँसम्म कि भगवान वुद्धले महापरिनिर्वाण (मृत्यु) हुनु भन्दा पहिले भिक्षुहरुलाई समय र परिस्थितिको आवश्यकता अनुसार सानातिना भिक्षु नियमहरु वदल्न सकिन्छ, हटाउन सकिन्छ भनेर वचन सम्म छोडेर जानु भएको थियो। वरु भिक्षुहरुले नै ती सानातिना नियमहरु कुन र के हुन् भनि छुट्याउन नसकेको कारण भिक्षु नियमहरु आजसम्म यथावत कायम नै गरिएको छ।

भगवान वुद्धले महापरिनिर्वाणको समयमा आनन्दसंग यस्तो पनि भन्नु भएको थियो - मेरो उपदेश

मात्र सिद्धान्त होइन बरु आचरणको निर्देशन दिने शास्त्र पनि हो । आचरणको कसौटीमा कसेर मात्र यसको अनुकरण गर्नुपर्छ । अन्धविश्वासपूर्वक यसको अनुकरण गर्नु हुँदैन ।

भगवान बुद्धको धर्ममा आवश्यक सुधार संभव छ । समय र परिस्थिति अनुसार केही नियमहरु परिवर्तन गर्न सकिन्छ किनकि भगवान बुद्ध यो चाहनु हुन्नथ्यो कि उहाँको सिद्धान्त ऐतिहासिक तथ्यको झरेको सुकेको रुख जस्तै रहिरहोस् । उहाँ चाहनु हुन्थ्यो उहाँको सिद्धान्त मानव समाजमा सदा छाया दिने पलाएको रुख जस्तै रहि रहोस् जसको मुनी वर्तमान मानव समाजले आश्रय र शीतलता प्राप्त गर्न सकोस् ।

अन्य धर्मका प्रवर्तकहरुले धर्म उपदेशमा सुधारको अवसर दिएको देखिँदैन । किनभने सुधारको अवसर दिनाले स्वयं अरुको दाजोमा निम्न हुन जाने डर हुन्छ । बुद्धले सुधार गर्ने यो स्वतन्त्रता निर्भयपूर्वक दिनु भयो । अन्य धर्ममा जस्तै सुधार गर्न दिइयो भने आधारशीला नै हराउने डर उहाँमा छैन । बुद्धधर्मको जरा फैलने पृष्ठभूमि नै जन कल्याण हो । अतः बुद्धले आफ्नो धर्मको रक्षाको लागि यसलाई ईश्वर वचन भनेर अरुबाट विश्वास गराउने विचार गर्नु भएन न (वचन) लाई परिवर्तन गराउँदा महापाप लाग्ने भय देखाउनु भयो । बुद्धले मानव मात्रको कल्याण हुने उपदेश निर्भिक पूर्वक दिनुभयो र मानवले आफ्नै भलाइको लागि स्वविवेकले यसलाई स्वीकार गर्नु चाहेमा यसमा परिवर्तन समेत गर्नु भनी स्वतन्त्र चिन्तनको फराकिलो मैदान मानवको लागि छोडेर जानु भयो ।

बौद्ध दृष्टिमा विजया दशमी अहिंसा पर्व हो

अहिंसा पर्व विजया दशमीको शुभ-उपलक्ष्यमा
सम्पूर्ण नेपालीको सुख, शान्ति र समृद्धिका लागि
हार्दिक मंगलमय

शुभ-कामना

वेदमान गुभाजू
तथा
कञ्चन आभूषण परिवार
मोहरियाटोल, पोखरा
फोन: ५२१५४९

बुद्ध शिक्षाको सही अनुकरण

□ मदन रत्न मानन्धर
काठमाण्डौ

संसार, चराचर जगत, लोक बारे आफ्नै पुरुषार्थ, मिहेनत र ज्ञानले वास्तविकता अवगत गर्न सक्ने व्यक्ति नै "वुद्ध" कहलाइन्छ, जो आफू लगायत सवैलाई सांसारिक बंधन र दुःख वाट मुक्त हुन सक्ने उपाय वताउन सक्षम हुनुहुन्छ। यस प्रकारका महान् व्यक्तित्व, महामानव र महोपकारक वुद्धको जन्म यदाकदा पृथ्वीमा भइरहन्छ। त्यसमध्ये आजभन्दा २६२७ वर्ष अगाडी नेपालको रुपन्देही जिल्ला अन्तर्गत लुम्बिनी उद्यानमा जन्मनु भएका राजकुमार सिद्धार्थ ३५ वर्षको उमेरमा "वुद्ध" हुने सौभाग्य प्राप्त व्यक्ति हुनुभयो र "गौतम वुद्ध" को नामले प्रख्याति पाउनु भयो।

विभिन्न गुण र विशेषताले परिपूर्ण हुनु भएको हुँदा वुद्धलाई "भगवान वुद्ध" को नामले पनि सुशोभित गरिन्छ। संसारमा विचरण गर्ने सवै सत्व, प्राणीहरु प्रति अगाध एवं असीम मैत्री र करुणाका लागि खानी हुनुहुने उहाँलाई "महाकारुणिक" को उपनामले पनि जानिन्छ। यस्तो महाकरुणवान व्यक्तिवाट लोकको हित तथा सुखका लागि अनेक प्रकारका शिक्षाहरु दिनु भएको छ। ती मध्ये एकको वारे यहाँ चर्चा गर्ने जमर्को गरिएको छ।

एकपटक गौतम वुद्ध समक्ष एक वुढी आमैले आफ्नो मनको कुरा राख्नु भयो -"भगवान् ! जीवनको साठीऔं वसन्त पार गरिसकें, बल्ल आज तपाइको सत्संगमा आइयो। तपाइको उपदेशमा मैले धेरै शिक्षाहरु समावेश भएको पाएं। तर मलाई थाहा छैन, ती शिक्षाहरुको सहि अनुकरण गरेर मैले मेरो जीवन सफल वनाउन सकुंला वा नसकुंला अथवा भनुं ती सवैको अनुकरण गरिरहन मेरो जीवन वाँकी छ वा छैन। तसर्थ हे भगवान ! कृपा गरि मलाई तपाइको सवै शिक्षालाई सार संक्षेपमा वुझाई दिनोहोस् ताकी मैले छोटो समयमै आफ्नो जीवनलाई कृतार्थ पार्न सकुं।"

वुढी आमैको स्पष्ट र जिज्ञासायुक्त कुरो सुनेर प्रसन्न हुनुभएका वुद्धले एकदम सरल र सुस्पष्ट भाषामा आमैलाई बुझाउनु भयो - "आमै ! कुनै पनि प्रकारको दुष्कर्म अर्थात पाप कर्म नगर्नु, सुकर्म अर्थात कुशल (पुण्य) कार्य जतिसक्दो गर्नु र आफ्नो चंचल र चपल चित्तलाई सफा र निर्मल राख्नु यही नै वुद्धहरुको शिक्षा हो।"

जुन कार्य गर्दा आफूलाई वा अरुलाई हानी नोक्सानी हुन्छ, दुःख हुन्छ वा दुखी वनाउंछ त्यस्ता कार्यहरुलाई दुष्कर्म वा पापकर्म भनी जानिन्छ। जुन कार्य गर्दा आफूलाई पनि र अरुलाई पनि लाभ हुन्छ, सुख हुन्छ वा सुखी वनाउंछ, त्यस्ता कार्यहरुलाई सुकर्म वा कुशल (पुण्य) कर्म भनी जानिन्छ।

मानिसले तीनवटा माध्यमवाट विभिन्न दुष्कर्म र सुकर्म गर्दछन्। पहिलो शरिरको माध्यमवाट, दोश्रो वचन (वोली) को माध्यमवाट र तेश्रो मन (चित्त) को माध्यमवाट।

शरीरको माध्यमबाट गरिने दुष्कर्म वा पाप कर्महरु:

१. प्राणी हिंसा २. चोरी, ठगी, छलकपट, र
३. व्यभिचार, भ्रष्टाचार, अनाचार र अत्याचार

बचनको माध्यमबाट गरिने दुष्कर्म वा पापकर्महरु:

१. झूठो बोल्नु २. चुगली गर्नु ३. कडा वचन बोल्नु र ४. निष्प्रयोजन (बकवास) कुरा गर्नु।

मनको माध्यमबाट गरिने दुष्कर्म वा पापहरु:

१. लोभ गर्नु २. रिस (द्वेष) गर्नु र
३. अन्धविस्वास (मिथ्यादृष्टि) मा पर्नु।

माथि उल्लेखित सवै प्रकारका कार्य नगर्नु नै

सुकर्म वा कुशल (पुण्य) कर्म हुन् ।

त्यसैगरी **दशवटा पुण्य कर्महरु पनि उल्लेख गरिएका छन् :-**

१. दान दिनु (दान)
२. राम्रो आचरण गर्नु (शील)
३. ध्यान भावना गर्नु (भावना)
४. मान्यजनलाई मान सम्मान गर्नु (अपचापन)
५. मान्यजनको सेवा सत्कार गर्नु (वेय्यावच्च)
६. पुण्यदान दिनु (पत्तिदान)
७. अरुले दान गरेको पुण्य सहर्ष अनुमोदन गर्नु (पत्तानुमोदन)
८. धर्मको उपदेश सुन्नु (धर्म श्रवण)
९. धर्मको उपदेश दिनु (धर्म देशना)
१०. अन्धविश्वासबाट बच्नु (दृष्टिजु कर्म)

अलि गहिरिएर हेर्दा थाहा पाउँछौं शरीरबाट र वचनबाट गरिने सुकर्म वा दुष्कर्महरुमा सबैभन्दा पहिलो भूमिका मनले नै निर्वाह गरेको हुन्छ । मनमा नउब्जिकन, मनले नसोचिकन, विचार नगरिकन कुनैपनि कार्य संचालन हुँदैन । तापनि मनको निर्देशन अनुसार शरीर र वचनले कार्य सम्पादन गरिने हुँदा विभिन्न तिनवटा माध्यमलाई छुट्याइएको हो । तसर्थ बुद्धको माथिको शिक्षामा सबैभन्दा पछाडी मनलाई सफा र निर्मल राख्नमा जोड दिइएको छ, कारण मननै सबै कार्यका सम्पादनकर्ता हुन् ।

दुष्कर्म वा पापकर्मको फल (परिणाम) राम्रो र सुकर्म अथवा पुण्यकर्मको परिणाम नराम्रो त शायद हुन्न होला । प्रत्येक व्यक्तिलाई सुख सुविधा र भोग विलासकै मात्र इच्छा, आकांक्षा, चाहना हुन्छ भनी अड्कल गर्नु र त्यस्तै कसैलाई पनि दुःख, अभाव, गरिबी, पछौटेपन, भेदभाव आदि मन पर्दैनन् भनी अड्कल गर्नु शायद अत्युक्ति नहोला । प्रत्येक क्षण, प्रत्येक पल, विश्वका हरेक ठाउँका मानिसहरु सुख, सुविधा प्राप्ति र दुःख, अभाव निमिट्यान गर्नका लागि मरीमेट गरिरहेको कुरा सर्वविदितै छ, सबैले भोगे, देखेकै कुरा हो । र यो पनि भोगे देखेकै कुरो हो कि मानिसको चाहना अनुसारका सुख, सुविधा प्राप्त हुनुको साटो निर्धारित परिणाम हात लागेको घटना कैयौं छन् । आखिर यस्तो किन हुन्छ त ? प्रश्न उठ्नु स्वाभाविक छ । राम्ररी गोडमेल नगरेको खेतबाट आशा अनुरुप उब्जनी नहुनुमा खेतको होइन, खेतालाको कमजोरी देखिने झैं स्वच्छ भावना र निर्मल मन र सफा हृदय विनाको कामबाट आशातित रुपमा फलको प्राप्ती नहुनुमा व्यक्तिकै दोष देखिन्छ । भगवान बुद्धको शिक्षा जति सरल र सुस्पष्ट छ, अनुकरण पनि सहि तरिकाबाट हुनु जरुरी छ । तबमात्र सांसारिक दुःख, बन्धनबाट मुक्त अवश्य प्राप्त गर्न सकिन्छ । बुद्धको शिक्षाको सहि अनुकरण गर्नमा केहि कठिनाई देखिन्छ त मानिसको कलुषित र दूषित भावना अग्रपंतिमा देखा पर्दछ । मन सफा र निर्मल नभएसम्म उसबाट सुकर्मको आशा नगरे हुन्छ । दुष्कर्म गर्नेलाई मन स्वच्छ हुनु आवश्यक छैन । र मन स्वच्छ नभइकन सुख, सुविधाको आशा गर्नु मृग मरीचिका जस्तो मात्र हुनेछ ।

शुभ विजया दशमी २०६० को
शुभ उपलक्ष्यमा
सम्पूर्ण नेपालीहरुको सुख, शान्ति र सम्बृद्धिको लागि
हार्दिक मंगलमय शुभकामना ।
रसकुमारी गुरुङ्ग
रानीपौवा, पोखरा

अहिंसाका पूजारी तथा
शान्तिका अग्रदूत
भगवान बुद्धलाई स्मरण गर्न,
हातहतियार त्यागेर वास्तविक विजयी
भएका सम्राट अशोकलाई सम्झन
आग्रह गर्दै सम्पूर्ण नेपालीलाई
अहिंसा पर्व
विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा
सुख, शान्ति र सम्बृद्धिका लागि
हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना

रूकु शाक्य
सभापति
बौद्ध उपासिका संघ परिवार
धर्मशिला बुद्ध विहार, नदीपुर, पोखरा

बौद्ध दृष्टिमा विजया दशमी
अहिंसा पर्व हो

अहिंसा पर्व विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण
नेपालीको सुख, शान्ति र
सम्बृद्धिका लागि
हार्दिक मंगलमय शुभ-कामना

डा. गेहेन्द्रमान उदास पोखरेली
सभापति
धर्मोदय सभा परिवार
कास्की

शुभ विजया दशमी
२०६० को
शुभ उपलक्ष्यमा
सम्पूर्ण नेपालीहरूको सुख,
शान्ति र सम्बृद्धिको लागि
हार्दिक मंगलमय
शुभकामना ।

विन्ध्येश्वरी प्लाजा
फर्निचर, फर्निसिङ्को डिपार्टमेन्टल स्टोर
न्यूरोड, पोखरा
फोनः ५२१०४४

शुभ विजया दशमी
२०६० को
शुभ उपलक्षमा
सम्पूर्ण नेपालीहरूको सुख,
शान्ति र सम्बृद्धिको लागि
हार्दिक मंगलमय
शुभकामना ।

हाइ सुब्बा गुरुङ्ग
रानीपौवा, माटेपानी
पोखरा

Future Of Buddhism

Dr. Bhikkhu Sugandha

Attributes of Buddhism for modern society

Thinking on the future of Buddhism it may be helpful for us to consider Buddhism as

1. A religion that is not culturally bound,
2. A pragmatic religion and
3. A religion emphasizes on self–experiment and realization.

1. One of the first things that people appreciate in Buddhism is that it is not culture bound, that is, not bound to any particulars society, race of ethnic group. There are certain religions that are culture bound, Judaism is one example and Hinduism is another. Buddhism is not .That is why historically we have Indian buddhists, Thai Buddhists, Sri Lankan Buddhists, Malaysian Buddhists and so forth, and we also already have English Buddhists, French Buddhists, and even African Buddhists and so forth. This is because Buddhism is not culture bound . It moves easily from one culture to another because the emphasis in Buddhism is on internal development, rather than external environment . Its emphasis is on the way you develop your mind rather than the way you dress, the kind of food you take, the way you wear your hair and so forth. Time, place and people do not bound the Saddhamma or the true Dhamma of the Buddha. What the Buddha taught was universal principles, which can be applied in any circumtance.

2. The second point that I would like to make is regarding the pragmatism or the practicality of Buddhism. Instead of taking an interest in metaphysics and academic theories, the Buddha deals with problems per se and approaches them in a concrete way. This is some thing, which is very much in agreement with more ideas about utilitarianism. That is, if something works,and is a good deed, which gives positive results, then use it. Unlike the modern political, economic and scientific philosophy of utilitarianism, which may have negative consequences, the Buddhist perspective is tempered by the condition that it should produce wholesome deeds and results.

The attitude of pragmatism is clearly expressed in the Culamalunkya Sutta where the Buddha made use of the example of the wounded man. The man wounded by an arrow wishes to know who shot the arrow, from which direction it came, whether the arrow head is make of bone or iron, whether the shaft is of this kind of wood or another, before he will have the arrow removed. This man is likened to those who would like to know about the origin of the universe, whether the world is internal or not, finite or not before they will undertake to practice a religion. Just as the man in the parable will die before he has all the answers he

wants regarding the origin and nature of the arrow, such people will die before they will ever have the answers to all their questions. This exemplifies what we call the Buddha's practical attitude. It has a lot to say about the whole question of priorities and problem solving. This also exemplifies the notion of 'here and now' in Buddhism which is called the 'Dhamma of present' (paccupannadhamma).

3. The third point that I would like to refer to is the Buddha's teaching on the importance of verification through experience. This point is made clearly in his advice to the Kalama's contained in the Kesaputtiya Sutta. The Kalamas were a people very much like us in that they were exposed to many different teachings. They went to the Buddha and enquired, "As there are so many teachers and all of them claim that their doctrine is true. How were we know who is telling the truth ?" The Buddha told them not to accept anything out of authority, not to accept because it happens to be written down; not to accept anything out of reverence for their teacher; or out of hearsay; or because it sounds resonable. He advised them to verify and test what they have heard in light of their own experience. When they know for themselves that certain things are harmful then they should abandon them. When they know for themselves that certain things are benificial, that they lead to happiness and calm, then they should follow them.

In the context of the Buddha's advice to the Kalamas, I thing what the Buddha is saying is to use your own mind as a test tube, You can see for yourself that when greed and anger are present, they lead to suffering, pain and disturbance. And you can see for yourself that when greed and anger are absent from your mind, it leads to calm, to happiness. It is a very simple experiment, which we all can do for ourselves. This is very important point because what the Buddha has taught will only be effective if we can carry out this kind of experiment in our life, if we can realize and verify the truth of Buddha's teachings through our own experience. Only then can really say that we are making progress on the path towards enlightenment.

Prophecy on the future of Buddhism

It is an article of faith that the Dhamma, knowledge and practice of Buddhism, like everything else, is impermanent, and will not last forever: Buddhism is one of the few religions to predict its own demise ! Thus the Dhamma is seen as going through various stages of decline. In Theravada lands, it is said that it will be extinct 5000 years after the Buddha's death. Humanity will then have to wait many thousands of years for another Buddha, Metteyya, to arise and teach the Dhamma once more, until then, it is traditionally believed that morality will gradually decline to a period chaos and war, when human's life-span will be only 10 years, before gradually improving until there is a golden age of peace and justice, to be capped by the coming of Metteyya. The influence of Metteyya Buddha's teaching will last longer than that of the last Buddha, but will eventually decline. This will lead on towards another period of chaos, then a change towards another golden age.

This belief that Buddhism would last for 5000 years goes back to the com

mentaries on the Canon. The comentator, Buddhaghosa, equates Dhamma with pativedha (realization), which will disappear in five stages of 1000 years each, and pariyatti (learning) will disappear with it, but the Sanga will last even longer. Some other version states: after 5000 years will come the disappearance of five things: relics (dhatu), realisation (paivedha), monks and novices (linga), practice (patipatti) and religious learning (pariyatti). The canonical texts will finally disappear in reverse order; first the Abhidhamma Pitaka, beginning with the last book; then the four Nikayas of the Sutta Pitaka beginning with the Anguttara Nikaya and ending with the Digha Nikaya; then the Jatakas; finally the Vinaya Pitaka. Last to go is the Uposatha-kanda. When a king offers a purse of gold to anyone who can recite a four-line verse of the Buddha's teaching and there are no takers, learning will have disappeared.

If we compare these canonical commentaries with the present situation of Buddhism, it is clear that Buddhism is far from declining. We are still witnessing all three stages of true Dhamma or Saddhamma in Buddhism: learning, practice and realisation. The pali Canon is still intact as it was first recorded nearly 2000 years ago. However, we should treat new interpretations of the original teachings with caution, as the Buddha warned in the Ani Sutta in Samyutta Nikaya:

'The people of Dasaratha had a drum called Anaka. Later the drum began to split and they fixed it by replacing new pegs in it. until the time came that the drum's original drumhead had vanished and only the framework of pegs remained. Even so Buddhist monks etc.) will be like that in the future. Those discourses uttered by the Buddha, deep in meaning, not of the world, dealing with the void, to these when uttered they will not listen, they will not lend a ready ear, they will not bring to them an understanding heart, they will not deem those doctrines that which should be learnt by hearth, that which should be mastered.

But those discourses which poets, who are poetry, which are the manifold of words, make. A manifold of phrases, alien, the utterances of diciples, to these when uttered they will listen, they will lend a ready ear, they will bring an understanding heart, they will deem these doctrines that which should be learnt by heart, which should be mastered. Thus the discourses uttered by the Buddha, deep in meaning, not of the world, dealing with the void, will disappear.

Therefore, the Buddha encouraged his followers to understand of and master the original Dhamma which lead to dispassion (virage); to detachment (visamyoga); to diminution (apacaya); to wanting little (appicchata); to contentment (santutthi); to seclusion (paviveka); to arousing of energy (viriyarambha) and to being easy to support (subharata).

Unique qualities of Buddhism

In order to have a glimpse on what will be the future of Buddhism it is relevant for us to look at the unique quqlities of Buddhism as Buddha himself declared in Anguttara Nikaya. Once the Buddha was asked by a demon of ocean how many unique qualities do the Buddhist perceive in Buddhism by reason of which they take delight in it ? The Buddha gave eight unique qualities of Buddhism comparing with the qualities of the Ocean.

They are:

अहिंसाका पूजारी तथा शान्तिका अग्रदूत
भगवान बुद्धलाई स्मरण गर्न, हातहतियार त्यागेर वास्तविक
विजयी भएका सम्राट अशोकलाई सम्झन आग्रह गर्दै
हामी सम्पूर्ण नेपालीलाई

अहिंसा पर्व विजया दशमीको
हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना
व्यक्त गर्दछौं ।

बुद्धाचार्य ज्वेलर्स
(सुन चाँदी दुकान)
सभागृहचोक, पोखरा
मोबाइल नं: ९८६० २०१३१

बुद्धाचार्य गहना गृह
(सुन चाँदी दुकान)
संगम चोक, मोहरिया टोल, पोखरा
फोन नं: ५२३९२१, ५२०७३१

बौद्ध दृष्टिमा विजया दशमी
अहिंसा पर्व हो

अहिंसा पर्व विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण नेपालीको
सुख, शान्ति र सम्बृद्धिका लागि
हार्दिक मंगलमय
शुभ-कामना

चेतराज शाक्य
लक्ष्मी भण्डार परिवार
तेर्सापट्टी, पोखरा, फोन: ५२०१७२

अहिंसाका पूजारी तथा शान्तिका अग्रदूत
भगवान बुद्धलाई स्मरण गर्न,
हातहतियार त्यागेर वास्तविक विजयी
भएका सम्राट अशोकलाई सम्झन
आग्रह गर्दै सम्पूर्ण नेपालीलाई
अहिंसा पर्व
विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा
सुख, शान्ति र सम्बृद्धिका लागि
हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना

प्रो. कमल कुमार गुरुङ्ग
मनोकामना आयल स्टोर्स
बुद्धचोक, पोखरा
फोन: ५२१८३२/५[illegible]२४१९

1. Just as the great ocean slopes away gradually, falls gradually, inclines gradually, not in an abrupt way like a precipice; even so in Buddhism there is a gradual training, gradual practice, gradual progress; there is no penetration to Arahatship in an abrupt way.

2. Just as a great ocean is stable and does not overflow its boundries;even so when I have made known a rule of training to my disciples, those noble disciples will not transgress it even for the life's sake.

3. Just as a great ocean will not tolerate a dead body a corpse, but quickly carries it to the shore and casts it on the land; even so the Sanga will not tolerate within its ranks a person who is immoral, of bad character, of impure and suspicious conduct, secretive in his actions, not a true ascetic but rather a sham ascetic, not chase but pretending to be chaste, rotten to the core, lustful and of vile behavior. In such a case, the Sangha quickly assembles and expels such a person. Even if seated in the midst of the monks assembly, yet he is far from the Sangha and the Sangha is far from him.

4. Just as a mightly rivers on reaching the great ocean lose their former names and designations and are just reckoned as the great ocean; even so, when members of the four castes-nobles, Brahmins, commoners and menials- go forth from home into the homeless life in Buddhism, they lose their formers names and lineage and are reckoned only as ascetics following the son of the Sakyans.

5. Just as in the great ocean neither a decrease nor an increase will appear though all the steams of the world flow into it and rain falls into it from the sky; even so, even if many monks attain final Nibbana in the Nibbana element that is without residue left, there is no decrease or increase in the Nibbana element that is without residue left .

6. Just as the great ocean has but one taste, the taste of salt; even so is Buddhism has but one taste, the taste of liberation.

7. Just as the great ocean there is many and variegated precious subtances such as pearls, gems, etc; even so is Buddhism there is much that is precious. These are the precious things in it: the four foundations of mindfulness, the four right efforts, the four bases of success, the five spiritual faculties, the five spiritual powers, the seven of enlightenment, the Noble Eightfold path

8. Just as the great ocean is the adobe of vast creature; even so is Buddhism the domain of great beings: the stream-enterer and one practicing for the realization of the fruit of stream-entry; the once - returned and one practicing for the realization of the fruit of once returning; the non returned and one practicing for the realization of the fruit of non-returning the Arahat and one practicing for Arahaship.

Based on these qualities, it is very clear that as long as the Buddhist texts and the practice of Buddhism are maintained, Buddhism as the absolute truth will suffer no decline. Buddhism also has an automatic, internal 'filtration system' where by impurities will be removed, thereby keeping the whole pure and unaffected.

The Future of Buddhism

What would be the future of Buddhism ?

Here, I would like to go back to some points on the prophecy of Buddhism given by the canonical commentaries. In

the prophecy it is told that the decline of Buddhism beging with the decline of three aspects of true doctrine' i.e. learning or the textual aspect of the true doctrine, practice or the practical aspect of true doctrine, and realization or the attainable aspect of the true doctrine. When these three aspects of Buddhism degenerate it is considered to be the decline of Buddhism. Conversely, the development of Buddhism can be measured by the development of these three aspects of Buddhism as well.

1 Pariyatti or learning in Buddhism means to study the Tripitaka or Canonical scriptures. When we put this aspect into the modern perspective it is an entire education system of Buddism. There are various Buddhist education systems both for monks and laities differ from country to country. However, the core of the study should be the Tripitika or Pali Canon. However, one may add more supplements, commentaries and modern interpretations for clearer descriptions and as a guide. At present, this aspect of Buddism is still strong.

In addition to systemic Buddhist education, for the present and future society we cannot overlook the dominant role of the mass media in inducing and influencing social values and the views of the general public. The media and all the kinds of information technology can be of great help to humanity in the solution of the current global problems and the development of human beings if their potential is directed towards encouraging the right views along with their compatible social values, instead of their currenty predominant expertise in inducing and ntensifying greed, delusion and all manner of undesirable social values.

For the future of Buddhism, if the learning aspect of Buddhism is ill directed or not developed in the right direction and does not keep up with the development of society it might negatively affects the future of Buddhism.

2 Patipatti or practical aspects of Buddism. The Buddha clearly declared that the essence of Buddhism or to be a Buddhist is not to be an expert in Buddhist scriptures but to practice or live up to it. Moreover, the Buddha says, those who practice the Dhamma will see me... so if people do not practice the dhamma, them Buddhism is effectively threatened! To those who say that conditions are not right to practice Buddhism, let us remember the right to practice Buddhism, let us remember the story of the Buddha. Although Buddha lived in a beautiful palace, he did not know what truth is. He went out and encountered adversity to find it... so Buddhists today cannot wait until conditions are perfect before practicing the Dhamma. Adversity is not an obstacle but a challenge that will enable you to develop your mind. To practice Dhamma in sum means to cultivate one's mind in the Threefold Tranning i.e. traning in morality (silasikkha), traning in higher mentality (cittasikkha), and traning in wisdom (pannasikkha). This is generally known as morality, concentration and wisdom (sila, samadhi, panna).

Therefore, as long as there are persons who keep Buddhist precepts, who cultivate their mind and strive constantly to purify their thoughts and actions, the future of Buddhism will not be threat ned.

3 Pativedha or attainabl aspects of Buddism. In the six attrib tes of the Dhamma the Buddha declared that the Dhamma is well proclaimed is to be

seen for oneself, not delayed with the results of practice, it stands against any in spection, it is worthy of realising and it is directly experience able by the wise. So what will one attain by following Buddhist teachings? It is explained in the Buddhist texes that by following the Dhamma one will attain the Four Paths, the four Fruitions, and the Unconditoned State of Nibbana. This is also known as the nine super mundane state (lokuttaradhamma). (The Four Paths and the For Fruitions are already mentioned earlier on the unique qualities of Buddhism). The buddha assures the final liberation in Buddhism but whether one will attain there or not purey depends on the self-practice and realisation as the Buddha explains it in the Ganakamogallana sutta.

At the time of the Buddha, the Ganakamogallana Brahman asked, "why do some people, having been taught, have attained Nibbana, and why others, having been similarly taught, have not attained Nibbana ?" In reply, the Buddha said that this was like pointing out to the wayfares the way to the city of Rajagaha. If they preferred to go another way rather than the pointed direction, then they could not reach their destination. It was when they followed the way pointed out to them that they would reach the city of Rajagaha. Therefore, it is not the time, which determines whether the aim is achieved, but it is the willingness and the practice of the Dhamma.

Finally, The timeless quality of Buddhism only can be realized by our own actions; it is our actions today that determine the future of Buddhism. Do not let our minds clouded by ignorance and fear. Do not let pessimism divert our pure intentions of practicing the noble Dhamma of Buddhism.

विजया दशमी अहिंसा पर्व हो ।

सम्राट अशोकले हात हतियार परित्याग गरी
बुद्ध धर्ममा प्रवेश गरेको महा दिन

तथा

बुद्धधर्ममा नयाँ आयाम थप्ने
महान गुरु पद्म संभवको पावन जन्मदिन विजया दशमी हो ।

यस पावन दिनको अवसरमा हामी संपूर्ण बौद्धहरुमा
हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

वीरबहादुर गुरुङ्ग
अध्यक्ष
बौद्ध अर्घौ सदन परिवार
गौतम बुद्ध मार्ग, पोखरा

विजया दशमी

२०६० को

शुभ-उपलक्ष्यमा

समस्त नेपालीमा

सुख, शान्ति र सम्वृद्धिका

लागि

हार्दिक मङ्गलमय

शुभकामना

सोम बज्राचार्य

सभापति

संगीत प्रशिक्षण केन्द्र

मोहरिया टोल, पोखरा

बौद्ध दृष्टिमा विजया दशमी

अहिंसा पर्व हो

अहिंसा पर्व विजया दशमीको

शुभ-उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण

नेपालीको सुख, शान्ति र

सम्बृद्धिका लागि

हार्दिक मंगलमय शुभ-कामना

एलिगेन्स ट्रेड सेन्टर

चिप्लेढुङ्गा, पोखरा

फोन: ५२०७३७

शुभ विजया दशमी

२०६० को

शुभ उपलक्ष्यमा

सम्पूर्ण नेपालीहरुको सुख,

शान्ति र सम्बृद्धिको लागि

हार्दिक मंगलमय

शुभकामना ।

रत्नश्री जीम

फिजिकल फिटनेस क्लब

नेर्सापट्टी, पोखरा

फोन: ५२२३१८

अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको साधन र बिबिध सुबिधा

विजया दशमी

२०६० को

उपलक्ष्यमा

समस्त नेपालीहरुको सुख,

शान्ति र सम्बृद्धिको लागि

हार्दिक मंगलमय

शुभकामना ।

सिद्धार्थ ट्रेडिङ्ग

सिर्जना चोक, पोखरा

फोन: ५२२३६४, ५२५२१४

शान्ति पदयात्रा

ओखरपौवा / शान्ति सुव्यवस्था कायम र होस् भन्ने उद्देश्यले २५४७ औं बुद्ध जयन्तीको अवसर पारेर सुक्मा युवा क्लब र बौद्ध गुम्बा समितिको आयोजनामा शुक्रवार एक शान्ति पदयात्राको आयोजना गरिएको थियो ।

सो पदयात्रामा सुक्मा युवा क्लवका सम्पूर्ण सदस्य, गुम्बा समितिका सदस्यहरु लगायत गणेश निमावि ककनी र सनराइज अंग्रेजी स्कूल ओखरपौवाका छात्रछात्राहरुको साथमा स्थानीय वुद्धिजीवि एव बौद्ध धर्मावलम्वीको सक्रिय उपस्थिति रहेको थियो ।

उक्त पदयात्रा ओखरपौवा गाविसको काउथे थानाको गुम्वादेखि शुरु भै रानीपौवा वजार पुगी शान्तिको कामना गर्दै गौतम वुद्धको मन्दिरमा धुप वत्ती सहित पूजाआजा गरिएको थियो । सो पदयात्रा रानी पौवाबाट फर्की काउले थानामा नै पुगी गुम्वाका अध्यक्ष वुद्ध लामाले विसर्जन गर्नु भएको थियो ।

देउरालीमा बुद्ध जयन्ती

देउराली / शान्तिका अग्रदूत महामानव भगवान गौतम वुद्धको २५४७ औं शुभ-जन्म जयन्ति नेपाल अहिंसावादी बौद्ध धर्म चक्र संघ गाउँ इकाई समिति देउरालीको आयोजनामा सम्पन्न भयो ।उक्त कार्यक्रममा "वुद्धम शरणम गच्छामी, समाज सुधार, विश्व उद्धार र विश्वभरि शान्ति फैलोस्" भन्ने नाराका साथ गाउँका वुद्धिजीवि लामा गुरुहरुवाट धार्मिक वाजागाजा लिएर गाउँका विभिन्न वडा टोलहरुमा (परिक्रमा) शान्ति पदयात्रा गरी झण्डै एक हजार जनाको जनसहभागिता रहेको उक्त कार्यक्रममा टासी देछेन लिङ बौद्ध गुम्वा निर्माण समितिका अध्यक्ष रत्नविर लामाले सभापतित्व गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा अहिंसावादी संघका विभिन्न व्यक्तिहरुले आ-आफ्नो विचार राख्दै देश तथा विश्वमा शान्तिले अमरत्व छाओस् भन्ने धारणा सहित शान्तिपूर्ण वातावरणमा हर्षोल्लासका साथ कार्यक्रम विसर्जन भएको थियो ।

नेवा खल गाउँ समिति गठन

स्याङ्जा / स्याङ्जा जिल्लाको रत्नपुर गाउँ विकास समिति अन्तर्गत रहेको छिपछाप गाउँमा "रत्नपुर नेवा खल" गठन गरिएको छ । सु. कृष्ण बहादुर श्रेष्ठको सभापतित्वमा गठन गरिएको समितिमा हुम बहादुर श्रेष्ठ उपसभापति, जविलाल श्रेष्ठ कोषाध्यक्ष र सहसचिव हुनु भएको छ । समितिको सदस्यहरुमा नारायण प्रसाद श्रेष्ठ, गणेशमान श्रेष्ठ, वालकृष्ण श्रेष्ठ, टेक वहादुर श्रेष्ठ, लिला प्रसाद श्रेष्ठ, विष्णु प्रसाद श्रेष्ठ, र भोजवहादुर श्रेष्ठ रहनु भएको छ ।

समिति गठन गर्न त्यहाँ संपूर्ण नेवार समुदायको भेला भएको थियो । भेलामा वोल्दै नेवा खल स्याङ्जाका अध्यक्ष महेन्द्रमान व्यथितले नेवारको शारीरिक बनोट, भाषा, लिपी, संस्कार र संस्कृति लगायतका आधारमा भन्ने हो भने नेवारहरु आदिवासी जनजाति हुन् भन्दै आदिवासी जनजातिको संरक्षण भएमा राष्ट्रियता दह्रो र वलियो हुन्छ भन्नु भयो ।

भेलामा मुक्ति प्रसाद श्रेष्ठ, कृष्ण वहादुर श्रेष्ठ र लिल प्रसाद प्रधान समेतकाले नेपाल र नेवार जातिको सम्वन्ध माथि प्रकाश पार्नु भएको थियो ।

बाल स्वास्थ्य प्रतियोगिता

वाग्लुङ /

यहाँको ज्ञानोदय बुद्ध विहारको आयोजनामा पाँच वर्ष भन्दा मुनिका वालवालिकाहरुको वाल स्वास्थ्य प्रतियोगिता र निशुल्क वाल स्वास्थ्य शिविर श्रावण ३ गते सम्पन्न भयो । शिविरमा १८० जनाको सहभागिता भएकोमा ९६ जना प्रतिस्पर्धामा छानिएका थिए । ती मध्ये आयुष आचार्य, आसुतोष सापकोटा, अनुराग ओझा, सत्कार श्रेष्ठ, प्रसिका सापकोटा टप टेन मा छानिएका थिए ।

छानिएका वाल वालिकाहरुलाई स्थानीय विकास अधिकारी भवानी प्रसाद पराजुलीले पुरस्कार वितरण गर्नु भएको थियो भने कार्यक्रममा सहयोगी संस्थाहरु नेत्रज्योती संघ, वाग्लुङ अस्पताल र वाग्लुङ प्राविधिक शिक्षालयलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारी

प्रेमनारायण शर्माले मायाको प्रतिकका रुपमा बुद्धको मूर्ति उपहार दिनु भएको थियो ।

सो शिविरका लागि बाग्लुङ्ग अस्पताल,वाग्लुङ्ग प्राविधिक शिक्षालय बाट प्राविधिक सहयोग र सुदिप फर्मा, चिरञ्जिवी मेडिकल स्टोर्स, लक्ष्मी मेडिकल हल, सापकोटा मेडिकल स्टोर्स, श्री मेडिको कन्सर्न र वाग्लुङ्ग अस्पतालबाट औषधी सहयोग उपलब्ध भएको थियो ।

ज्ञानोदय बुद्ध विहारले मासिक रुपमा स्वास्थ्य परिक्षणको कार्यक्रम राख्ने जमर्को गरेको कुरा विहारका अध्यक्ष मुकुन्दराज शाक्यले बताउनु भयो ।

गुँलाको अवसरमा धर्म देशना, पञ्चदान संपन्न

पोखरा/

धर्मसंघ बुद्ध विहार स्थित सद्धर्म सभाको आयोजनामा यहाँ गुँला महिनाको अवसरमा एक महिना धर्मदेशना, नाम संगति पाठ, पञ्चदान आदि कार्यक्रम संपन्न भयो ।

धर्मदेशनामा भिक्षु श्रद्धानन्द, भिक्षु बोधानन्द र अनगारिका कर्मशिलाले सरीक भै धर्मदेशना गर्नु भएको थियो । धर्मदेशनामा उहाँहरुले क्लेश क्षय गर्नु पर्नेमा जोड दिनु भएको थियो ।

सहसचिव शाक्यले जनाउनु भए अनुसार गुँला धर्मको उपलक्ष्यमा विहान ६ बजे देखि ७ बजे सम्म नाम संगति पाठ, त्यसपछि ध्यान र धर्म देशनाको आयोजना गर्ने गरिएको थियो ।

समापनको दिनमा मैत्री भोज र वेलुका ज्ञानमाला भजन गरिएको थियो ।

पञ्चदानको कार्यक्रम

पोखरा /

सद्धर्म सभाको आयोजनामा गुँला पर्व अन्तर्गतको पञ्चदान यहाँ धर्म संघ बुद्ध विहारमा रमाइलो वातावरणमा संपन्न भयो । २ बजे शुरु भएको दान कार्यक्रम ५ बजे सम्म संचालन भएको थियो । दान दिनेमा शाक्य, वज्राचार्यका अतिरिक्त अन्य नेवार लगायतका जात जातिहरु पनि थिए । दान लिनेमा ३ वर्ष का वालक देखि ८० वर्षका वृद्ध सम्म थिए ।

कार्यक्रमको शुरुमा भिक्षु श्रद्धानन्दले पञ्चशील प्रदान गर्नु भएको थियो ।

मधु पुर्णिमाको उपलक्ष्यमा रक्तदान कार्यक्रम

वेनी/

म्याग्दी बौद्ध संघ वेनीको आयोजनामा वेनी वजारको संगमचोकमा खुल्ला रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न भयो । सो कार्यक्रममा महिला २७ जना र पुरुष ५६ जना गरि जम्मा ८३ जनाले रक्तदान गर्नु भयो । कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि नेपाल रेडक्रस जिल्ला शाखा म्याग्दीका उपाध्यक्ष श्री मुक्ति रोका मगरज्यूले र वाग्लुङ्ग रक्त संचार केन्द्रका अध्यक्ष श्री विश्वनाथ रेग्मीले मन्तव्य व्यक्त गर्नु भयो । त्यस कार्यक्रममा कार्यक्रम संयोजक सुश्री अनन्ता शेरचनले स्वागत मन्तव्य व्यक्त गर्नुका साथै सभाको सभापतित्व संघका अध्यक्ष श्री यजन लाल शाक्यले गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा पंचशील प्रार्थना सँग शुरु भएको उक्त कार्यक्रम संघका अध्यक्ष श्री याम शाक्यले संचालन गर्नु भएको थियो । उक्त कार्यक्रममा विभिन्न महानुभावहरुले स्वेच्छाले आर्थिक, भौतिक र नैतिक सहयोग प्रदान गर्नुभएको थियो । उक्त कार्यक्रममा संकलित रगत वाग्लुङ्ग रक्त संचार केन्द्रमा जम्मा गरिएको थियो ।

द्वन्दले द्वन्दको समाधान हुदैन

पोखरा /

आजभोलि द्वन्द भन्ने शब्द खुब प्रचलित छ । देशमा लामो समय देखि द्वन्द चलीरहेकाले यो द्वन्द प्रचलित भएको हो । सरकार र माओवादीकावीचको द्वन्द र सरकार र राजनैतिक पार्टीहरुकावीचको द्वन्दले जतातत्तै द्वन्दै द्वन्द देखापरेको हो । त्यसमा पनि आफ्नै मनभित्रको द्वन्दले मानिस अत्यन्त चञ्चल र अशान्त छन् । यस्तो अवस्थामा पनि मानिसहरुको ध्यान बुद्ध

शिक्षातिर गएको छैन ।

उक्त कुरा धर्मशीला विद्वत्त वृत्ति प्राप्त गर्नुभएका भिक्षु कोण्डन्यले आफ्नो नियमित प्रवचन माला अन्तर्गान धर्मशीला वुद्ध विहारमा असोज ...... गते आयोजित प्रवचन कार्यक्रममा व्यक्त गर्नुभएको हो । उहाँले द्वन्दलाई समाधान गर्न भगवान् वुद्धको नहि वेरम वेरणी सम्मन्तिहो कुदाचने भन्ने मूल मन्त्रलाई आत्मसात गर्नु आवश्यक भएको औल्याउनु भयो । भिक्षु कोण्डन्यले हाम्रो मन वा चित्रको स्वभाव चञ्चल छ भन्नुहुदै त्यस चञ्चल चित्तलाई यथार्थताको धरातलमा पुग्न आवश्यक भएको कुरामा जोड दिनु भया । उहाँले हामी यथार्थ को धरातलमा पुगेर जति चेतनशील बन्छौं, उति हामी संवेदनशीलतातिर अघि वढेका हुन्छौं भन्नुभयो ।

धर्मशीला विद्वत वृत्ति समितिका सभापति भिक्षु श्रद्धानन्दको सभापतित्वमा भएको सो कार्यक्रममा समितिका संस्थापक अनगारिका कर्मशीला, भिक्षु वेर ध्यानन्द, बौद्ध अर्घौ सदन र ज्ञानमार्ग प्रगतिशील महिला समूहका पदाधिकारीहरुको उपस्थिति थियो । सभामा समितिका सचिव उत्तम मान वुद्धाचार्यले स्वागत भाषण गर्नु भएका थिए ।

ज्ञानमाला संको नयाँ कार्य समिति गठन

पोखरा /

धर्मशीला वुद्ध विहार, धर्मशीला मार्ग नदीपुर मा जेष्ठ पूर्णिमाको दिन ज्ञानमाला संघको वार्षिक उत्सव तथा वार्षिक साधारण सभाले गोविन्द ताम्राकार को अध्यक्षतामा नयाँ कार्य समिति गठन गरेको छ । समितिमा उपाध्यक्षमा विक्रम उदास, सचिव उत्तम मान वुद्धाचार्य, सहसचिव भुवन ताम्राकार, कोषाध्यक्ष श्याम शाक्य हुनुहुन्छ । समितिको कार्यकारिणी सदस्यमा कृष्ण उदास, वृजमान ताम्राकार, राजेश शाक्य र सुश्री अनिता ताम्राकार सर्वसम्मतिबाट चयन हुनु भएको छ ।

भिक्षु श्रद्धानन्द तथा अनगारिका कर्मशीला को उपस्थितिमा संचालन भएको वार्षिक उत्सव कार्यक्रममा ज्ञानमाला भजन, शिल प्रार्थना तथा वुद्ध पुजा गरी र दान कार्यक्रम भएको थियो । कार्यक्रममा संघका सचिव विक्रम उदासले संघको वार्पिक गतिविधि वारे जानकारी गर्नु भएको थियो भने कोपाध्यक्ष उत्तममान वुद्धाचार्यले वार्पिक आय तथा व्ययको हिसाव प्रस्तुत गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रमको अन्तमा भिक्षु श्रद्धानन्दले धर्म देशना गर्नु भएको थियो । ज्ञानमाला संघका अध्यक्ष सुवर्ण वज्राचार्यले धन्यवाद मन्तव्य दिनु भएको थियो ।

सद्धर्म गीतमालाको प्रकाशन

पोखरा /

मैत्री संघ पोखरा द्वारा भाद्र ६ गते सरोजमान उदासद्वारा रचित गीति कविता संग्रह, "सद्धर्म गीत माला" पुस्तकको प्रकाशन तथा पुस्तकवारे परिचर्चा कार्यक्रम गरियो ।

पञ्चशील ग्रहण पछि शुरु भएको कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि भिक्षु श्रद्धानन्दवाट र संघका निवर्तमान अध्यक्ष विश्वरत्न शाक्यवाट सरोजमान उदासद्वारा रचित सद्धर्म गीतमाला वारे चर्चा गर्नु भएको थियो । साथै सद्धर्म सभाका अध्यक्ष कुलामान वुद्धाचार्य, वसन्त उदास, रामलाल वाटाजू र संघका उपाध्यक्ष विक्रम उदासले शुभकामना मन्तव्य व्यक्त गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रमको अन्तमा समारोहका सभापति गोविन्द ताम्राकारवाट मन्तव्य तथा धन्यवाद ज्ञापन गरी सभा विसर्जन गर्नु भएको थियो ।

धर्मोदय सभाको नयाँ कार्य समिति

पोखरा /

नेपालको सवैभन्दा वढी शाखा प्रशाखा भएको वौद्ध संस्था धर्मोदय सभा कास्कीको हालै भएको साधारण सभाले नयाँ कार्य समितिको चयन गरेको छ । डा. गेहेन्द्रमान उदास पोखरेलीको अध्यक्षतामा गठित नयाँ समितिमा पुस्करमान वुद्धाचार्य उपाध्यक्ष, कृष्णमान गुभाजू सचिव र कृष्ण वादुर श्रेष्ठ कोषध्यक्षमा छानिनु भएको छ ।

त्यस्तै सहायक सचिवमा उत्तममान बुद्धाचार्य र सदस्यहरुमा क. उमरध्वज गुरुङ्ग, अजित शेरचन, विमला बुद्धाचार्य र प्रकाश उदास निर्वाचित हुनु भएको छ ।

यस अघि सो संस्थाका अध्यक्षमा शंकर गुरुङ्ग हुनुहुन्थ्यो ।

अस्थायी प्रवज्या कार्यक्रम

पोखरा

धर्मशीला बुद्ध विहारमा पाँच दिने अस्थायी प्रवज्या कार्यक्रम सम्पन्न भयो । कार्यक्रम भाद्र २० गते देखि २५ गते सम्म भएको थियो । सो अस्थायी कार्यक्रममा तीन जना उपासकहरुले अस्थायी प्रवज्या ग्रहण गर्नु भएको थियो । उहाँहरुलाई भिक्षु श्रद्धानन्दले प्रवज्जित गराउनु भएको थियो ।

प्रवज्या ग्रहण गर्नु हुनेहरुमा ४८ वर्षिय श्याम शाक्य, २१ वर्षिय जर्मनी नागरिक लियो जिक र ११ वर्षिय राहुल हुनुहुन्थ्यो । प्रवज्या पश्चात उहाँहरुलाई बुद्धरत्न, धर्मरत्न र संघरत्न नामांकरण गरिएको थियो ।

सो कार्यक्रममा भिक्षु बोधानन्दको सक्रियता रहेको थियो ।

प्रवज्जाको अन्तिम दिनमा एक समारोह भएको थियो । समारोहमा भिक्षु श्रद्धानन्द, धर्मोदय सभाका अध्यक्ष डा. गेहेन्द्रमान उदास, पोखरा विश्व विद्यालयका रजिष्ट्रार प्रकाशमान गुभाजू, ज्ञानमाला संघका अध्यक्ष गोविन्द ताम्राकारले सो कार्यक्रमको प्रशंसा गरि शुभकामना व्यक्त गर्नु भएको थियो । उपासक श्याम शाक्यले र जर्मन नागरिक लियो जिकले आफ्नो प्रवज्जित अनुभव वताउनु भएको थियो ।

समारोहमा अनगारिका कर्मशीलाको उपस्थिति थियो ।

अहिंसाका पूजारी तथा
शान्तिका अग्रदूत
भगवान बुद्धलाई स्मरण गर्न,
हातहतियार त्यागेर वास्तविक विजयी
भएका सम्राट अशोकलाई सम्झन
आग्रह गर्दै सम्पूर्ण नेपालीलाई
अहिंसा पर्व
विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा
सुख, शान्ति र सम्वृद्धिका लागि
हार्दिक मङ्गलमय
शुभकामना
प्रकाश उदास
सभापति
युवा बौद्ध संघ परिवार
धर्मशिला बुद्ध विहार, नदीपुर, पोखरा

बौद्ध दृष्टिमा विजया दशमी
अहिंसा पर्व हो
अहिंसा पर्व विजया दशमीको
शुभ-उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण
नेपालीको सुख, शान्ति र
सम्बृद्धिका लागि
हार्दिक मंगलमय
शुभकामना
श्याम शाक्य
सचिव
कुलामान बुद्धाचार्य
सभापति
सद्धर्म सभा परिवार
धर्म संघ बुद्ध बिहार
मोहरिया टोल, पोखरा

अहिंसाका पूजारी तथा शान्तिका अग्रदूत
भगवान बुद्धलाई स्मरण गर्न, हातहतियार त्यागेर वास्तविक विजयी भएका
सम्राट अशोकलाई सम्झन आग्रह गर्दै सम्पूर्ण नेपालीलाई

अहिंसा पर्व विजया दशमीको

शुभ-उपलक्ष्यमा
सुख, शान्ति र सम्वृद्धिका लागि

हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना

मेजर दिपक गुरुङ्ग
केन्द्रीय अध्यक्ष
नेपाल भूतपूर्व सैनिक संघ
केन्द्रीय कार्यालय, काठमाण्डौ
नेपाल

बौद्ध दृष्टिमा विजया दशमी अहिंसा पर्व हो

अहिंसा पर्व विजया दशमीको शुभ-उपलक्ष्यमा
सम्पूर्ण नेपालीको सुख, शान्ति र समृद्धिका लागि
हार्दिक मंगलमय

शुभ-कामना

डा. प्रकाश सिं तुलाचन
प्रकाश होमियोपैथिक
नदीपुर, पोखरा
फोन : ५२०१२१

का.जि.द.नं.:३३/०५३/०५४ - हु.द.नं.: ०१/०५८/०५९

शुभ विजया दशमी

२०६० को

शुभ उपलक्ष्यमा

सम्पूर्ण नेपालीहरूको सुख,

शान्ति र सम्बृद्धिको लागि

हार्दिक मंगलमय

शुभकामना ।

सूर्यबहादुर के.सी.

(केन्द्रीय सदस्य)

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी